

Eefde: identiteit en toekomst van een woondorp in het groen

Adriaan Kauffmann
Inge Kersten
Jorrit Noordhuizen
Don Weenink
Hugo Hoofwijk

Januari 2011

Rapport 274

Uw mening over het samenleven in het dorp

20. ... stellingen genoemd over het dorpsleven in Eefde. Bent u het eens of oneens met deze stellingen? Zet een cirkel om het juiste cijfer onder de stelling.

1 = Helemaal mee eens
2 = Mee eens
3 = Beetje mee eens
4 = Niet mee eens, maar ook niet mee oneens
5 = Beetje mee oneens
6 = Mee oneens
7 = Helemaal niet mee eens
0 = Ik weet het niet/niet van toepassing

A. Ik vind het belangrijk om iets voor mijn dorpsgenoten te betekenen.
helemaal mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal niet mee eens n.v.t.
0

B. Ik hoef niet zo nodig contact met dorpsgenoten.
helemaal mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal niet mee eens n.v.t.
0

C. Ik vind dat Eefdenaren zich moeten inzetten voor Eefde.
helemaal mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal niet mee eens n.v.t.
0

D. Eefdese jongeren zijn over het algemeen betrokken bij het dorp.
helemaal mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal niet mee eens n.v.t.
0

E. Eefdese jongeren hebben een negatieve invloed op het imago van Eefde.
helemaal mee eens 1 2 3 4 5 6 7 helemaal niet mee eens n.v.t.
0

Eefde: identiteit en toekomst van een woondorp in het groen

Adriaan Kauffmann MSc
Inge Kersten MSc
Jorrit Noordhuizen MSc
dr. Don Weenink
ir. Hugo Hoofwijk

Wageningen UR Wetenschapswinkel
Januari 2011

Rapport 274

Colofon

TITEL

Eefde: identiteit en toekomst van een woondorp in het groen

TREFWOORDEN

Dorpsidentiteit, ruimtelijk ontwerp, sociaal-ruimtelijke analyse, inrichtingsontwerp, burgerparticipatie, participatieve planvorming.

KEYWORDS

Village identity, spatial design, socio-spatial analysis, redevelopment design, citizen participation, participatory planning

REFERAAT

Op basis van een sociologisch onderzoek naar de identiteit van Eefde wordt een raamwerk voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen voorgesteld.

OPDRACHTGEVER

Dorpsraad Eefde

PROJECTUITVOERING

Leerstoelgroep Rurale Sociologie, Wageningen UR
Leerstoelgroep Sociaal-ruimtelijke Analyse, Wageningen UR
De Groene Link

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Wageningen UR Wetenschapswinkel

BEGELEIDINGSCOMMISSIE

Gudrun Kreeft en Thijs de la Court (wethouders gemeente Lochem), Atsje Boersma en Remko Schultz (gemeente Lochem), Henk Stormink en Marc Majoor (Dorpsraad Eefde), Lex Hoefsloot en Josien Hissink (VKK Gelderland), Klaas Bron (Oranjevereniging Eefde)

KLANKBORD RUIMTELIJK ONTWERP

Jakko Smit, Joost Duking, Wytse Doevendans, Bas van Gageldonk

FOTOVERANTWOORDING

De foto's, kaartjes en figuren zijn vervaardigd door de auteurs of de meewerkende studenten, tenzij anders aangegeven

OPMAAK

De Groene Link

OMSLAGONTWERP

Hildebrand DTP, Wageningen

DRUK

Grafisch Service Centrum, Wageningen

BRONVERMELDING

Verspreiding van het rapport en overname van gedeelten eruit worden aangemoedigd, mits voorzien van deugdelijke bronvermelding

ISBN

978-90-8585-730-3

Eefde: identiteit en toekomst van een woondorp in het groen

Rapportnummer 274

Adriaan Kauffmann, Inge Kersten, Jorrit Noordhuizen, Don Weenink, Hugo Hoofwijk
Wageningen, september 2009.

Rural Sociology Group, Wageningen UR
Hollandseweg 1
6706 KN Wageningen
0317 – 48 45 07

De Rurale Sociologie Groep aan de Wageningen Universiteit verricht onderzoek naar veranderingen op het platteland in Europa. De relaties tussen stedelijke en plattelandsgebieden, regionale voedselproductie en -consumptie, mens-dierrelaties en de plattelandssamenleving zijn onderwerpen van studie. De Rurale Sociologie Groep hecht veel waarde aan de relevantie van onderzoek. Om die reden werken ruraal sociologen in Wageningen vaak nauw samen en wisselen zij kennis uit met direct betrokkenen, zoals boeren, bewoners en vertegenwoordigers van belangenorganisaties.

Leerstoelgroep Sociaal-ruimtelijke Analyse, Wageningen UR
Gaia, gebouwnummer 101
Droevendaalsesteeg 3
6708 PB Wageningen

De Leerstoelgroep heeft als werkveld de wetenschappelijke reflectie op en de sociaal-ruimtelijke analyse van de fysieke leefomgeving, zowel op nationaal als mondiaal niveau. Het gaat om aandacht voor sociale, culturele, politieke, economische en fysiek-ruimtelijke processen in algemene zin en de neerslag daarvan in ruimtelijke patronen en ruimtelijke systemen.

De Groene Link
Co-creatie in ruimtelijke ontwikkeling | kennisbemiddeling | projectmanagement
August Faliseweg 9
6703 AP Wageningen
06 - 19 93 47 03
hugo.hoofwijk@groenelink.nl

De Groene Link is actief in de groene ruimte. Wetenschappelijke kennis toegankelijk maken voor de praktijk, dat is de missie van De Groene Link. En andersom natuurlijk: ervaringskennis uit de praktijk ontsluiten voor wetenschappers. Projectmanagement is de andere hoofdactiviteit van De Groene Link.

Inhoudsopgave

Colofon	ii
Inhoudsopgave	v
Samenvatting	vi
Aanleiding	1
Methode	1
Leeswijzer	2
1 De identiteit van Eefde	5
1,1 Inleiding	5
1,2 Achtergronden van de respondenten	5
1,3 Sociale contacten	7
1,4 Typering van Eefde	9
1,5 Tevredenheid	10
1,6 Ruimtelijke aspecten	13
1,7 Drie scenario's voor Eefde	17
2 Ruimtelijke analyse van Eefde	19
2,1 Inleiding	19
2,2 De acht sleutellocaties	19
3 Drie toekomstbeelden voor Eefde	29
3,1 Inleiding	29
3,2 De drie toekomstbeelden	30
4 Synthese	37
4,1 Inleiding	37
4,2 De acht sleutellocaties versus de drie toekomstbeelden	39
4,3 Visie op de wenselijke ruimtelijke ontwikkeling van Eefde	41
4,4 Een eindbeeld voor Eefde	42

Samenvatting

In aanvulling op het onlangs afgeronde Dorpsplan Eefde had de dorpsraad van dit Gelderse dorp behoefte aan een visie voor de sociaal-ruimtelijke ontwikkeling voor Eefde. Dit met name in het licht van de grote infrastructurele projecten die in Eefde gepland staan voor de komende jaren. Het is in dit kader dat de Dorpsraad zich tot de Wetenschapswinkel wendde met het verzoek na te denken over een toekomstvisie voor het dorp, maar dan wel één die nadrukkelijk verankerd is in de Eefdese realiteit. De Wetenschapswinkel heeft deze vraag vertaald in een tweedelige onderzoeksopdracht.

In het eerste deel is aan de hand van een dorpsbrede enquête een antwoord gegeven op de vraag: wat is nu eigenlijk de identiteit van Eefde? Hierin zijn sociale en ook ruimtelijke aspecten meegenomen. De respons op de enquête is met 40% zonder meer goed te noemen; een eerste indicatie dat de inwoners van Eefde zich echt bij het dorp betrokken voelen. Deze eerste bevinding wordt door de uitkomsten van de enquête verder gestaafd. Verder blijkt dat de inwoners van Eefde vooral waarde hechten aan de groene leefomgeving in hun dorp. In combinatie met de karakteristieke plekken van Eefde (de sluis in het Twenthekanaal, de twee landgoederen in het hart van het dorp, de Eefdesche Beek) vormt dit de basis voor een toekomstige ontwikkeling van het dorp. Het is op basis hiervan dat een drietal toekomstbeelden voor Eefde is ontwikkeld.

In het aansluitende tweede deelonderzoek hebben we de drie toekomstbeelden ruimtelijk vertaald door ze uit te werken voor een achttal sleutellocaties. Na intensieve consultatie met de Eefdenaren bleek dat het extrapoleren van de drie toekomstbeelden convergeerde naar één punt. Met andere woorden: ook al werd er vanuit verschillende vertrekpunten geredeneerd, het eindbeeld dat me voor ogen had vertoonde bovenal overeenkomsten. Het is dit breed gedragen eindbeeld dat we vervolgens verder ontwikkeld hebben.

In dit eindbeeld vindt er een functiescheiding tussen de twee centra plaats; het noorden faciliteert met name culturele functies (evenementen, dorps huis, kerk), het zuiden met name kleinschalige economische functies (winkels en zzp-ers). Door een toegankelijk groen tussengebied met de beek en landgoederen ontstaat een groen midden in het dorp wat past bij het karakter van het dorp. Het terrein van de oude school biedt plaats voor een combinatie van wonen en werken voor specifieke doelgroepen. Vanwege de nieuwe rondweg kan de huidige provinciale weg heringericht worden, en een rustiger en groener karakter krijgen. Hiermee wordt de barrièrewerking van de weg minder en vormt het juist een verbindend element tussen de verschillende centra, in noord en zuid. De sluis kan bij de uitbreiding kansen opleveren voor een hervonden relatie van Eefde met het water, door in te spelen op de veranderingen en ook vanuit een toeristisch perspectief naar de sluis te kijken. Een haventje en waterfront met de daar bij horende recreatieve functies leveren een toeristisch belang op van Eefde en dragen bij aan de regionale identiteit.

Door in te zetten op de verschillende aspecten en kenmerken van Eefde, geven we het dorp een eigen gezicht, welke typisch is voor iedere plek binnen Eefde. Eefde is een dorp met veel diversiteit en dit kan benut worden en Eefde een nog aantrekkelijker en mooier dorp te maken. De kansen liggen er, ze moeten nu alleen nog benut worden.

AANLEIDING

In 2009 heeft de Dorpsraad Eefde de basis gelegd voor het Dorpsplan. Daarnaast wilde de Dorpsraad tot een visie komen voor de (sociaal)ruimtelijke ontwikkeling van Eefde. Dit vooral vanwege grote infrastructurele projecten die voor de komende jaren gepland staan (rondweg, 2^e sluisolk). Het leek de Dorpsraad verkieslijk hierin pro-actief mee te beslissen en niet slechts een afwachtende en reactieve rol in te nemen.

De opdracht is dan te onderzoeken hoe de sterke punten (kansen en mogelijkheden) van het dorp benut kunnen worden. Centrale vragen daarbij zijn: wat zijn de potenties van het dorp en wat is de identiteit van Eefde of de Eefdenaar, en welke relatie hebben de bewoners met hun leefomgeving. En er is de behoefte om de antwoorden vertaald te krijgen naar een ruimtelijke analyse. Omdat duidelijk moge zijn dat dit de spankracht van de Dorpsraad overstijgt, is hiervoor de hulp ingeroepen van de Wetenschapswinkel van de Wageningen Universiteit.

METHODE

Het onderzoek bestaat uit een aantal bouwstenen, die deels opeenvolgend en deels overlappend uitgevoerd zijn. Het gaat om:

Een sociologische studie. In het vroege voorjaar van 2010 is door de onderzoekers (ir. Adriaan Kauffmann onder supervisie van dr. Don Weenink) een enquête ontworpen die gericht is op het boven tafel krijgen van de identiteit van Eefde. Het eerste ontwerp van de enquête was gebaseerd op:

- nauw overleg met de aanvragende organisatie; Dorpsraad Eefde
- informele gesprekken met enkele maatschappelijke betrokken dorpsbewoners
- eerder onderzoek van de Wetenschapswinkel in Wesepe en Lierderholthuis (Weenink, 2009)
- theoretisch vooronderzoek
- overleg met landschapsarchitecten-in-opleiding

Dit ontwerp heeft in samenspraak met de Begeleidingscommissie haar definitieve vorm gekregen. De papieren versie van de enquête is in maart 2010 verspreid onder alle 1800 huishoudens in Eefde¹; tegelijkertijd was de elektronische versie van de enquête beschikbaar via een link op de website van de Dorpsraad Eefde.

Een ruimtelijke analyse. In voorjaar en zomer 2010 is door andere onderzoekers (Inge Kersten en Jorrit Noordhuizen onder supervisie van dr.ir. Martijn Duineveld) een ruimtelijke analyse van Eefde gemaakt. Deze analyse is gebaseerd op:

- kaartmateriaal
- gesprekken met gebiedskenners
- gesprekken met inhoudelijke experts (vakgebied: sociaal-ruimtelijke analyse)
- veldbezoeken

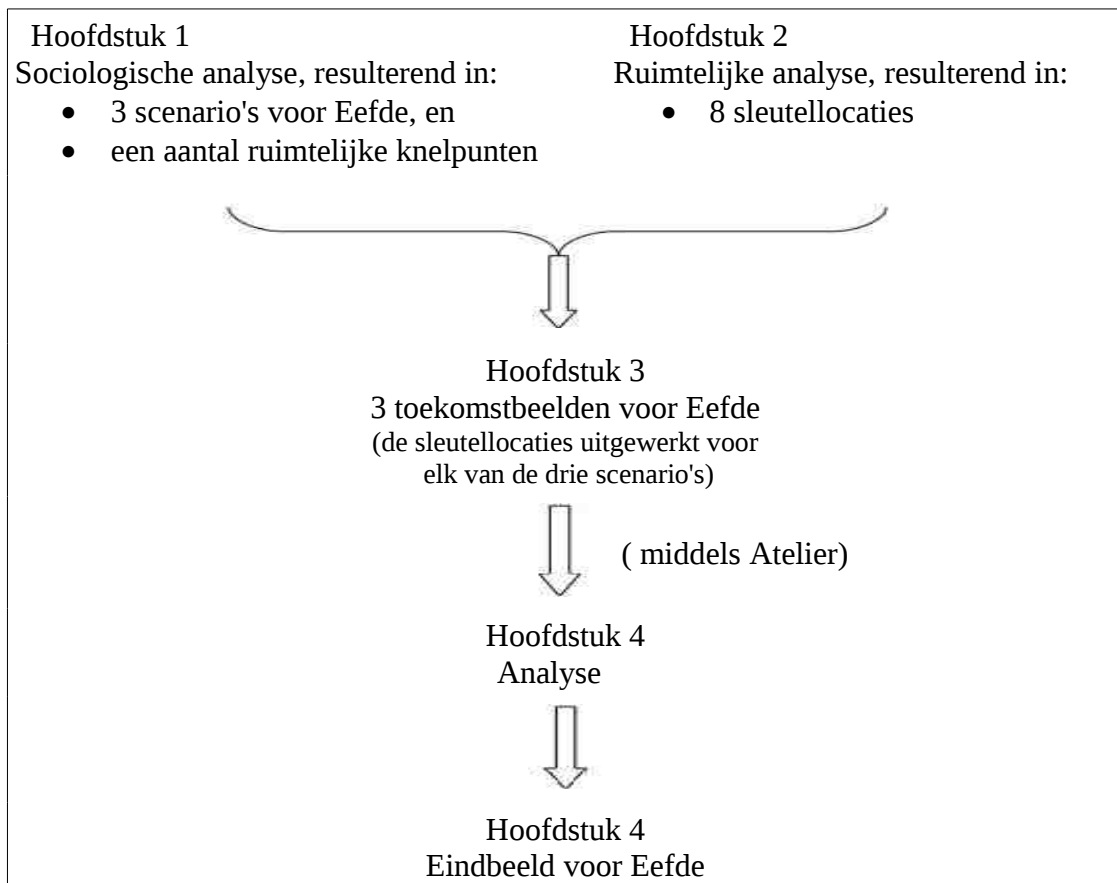
1 De enquête is opgenomen als Bijlage 1 in de elektronische versie van het rapport.

Op basis van de twee voorgaande bouwstenen is in hechte samenwerking tussen onderzoekers en Eefdenaren een drietal toekomstschetsen voor Eefde gemaakt. Deze conceptversies zijn in overleg met de Begeleidingscommissie verder uitgewerkt, en vervolgens in september 2010 in een zg. Atelier aan de bevolking van Eefde voorgelegd. In dit Atelier² bogen de ca. 25 aanwezigen zich groepsgewijs over de schetsen.

Als laatste is door de onderzoekers een synthese gemaakt van de resultaten van het Atelier. Omdat de discussies bij elk van de drie toekomstbeelden een opmerkelijke overeenstemming vertoonden, hebben we besloten om de drie toekomstbeelden samen met de resultaten van het Atelier om te vormen tot één eindbeeld voor Eefde.

LEESWIJZER

De opzet van dit rapport loopt synchroon aan de uitvoering van het onderzoek, en kan als volgt worden weergegeven:

2 In Bijlage 2 vindt u de opzet van het Atelier, alsmede de vragen waarmee de Atelier-deelnemers aan de slag zijn gegaan. Ook hier geldt dat de bijlage alleen opgenomen is in de elektronische versie van het rapport.

De bijlagen waar in dit rapport naar verwezen wordt, zijn niet opgenomen in de gedrukte versie van het rapport. Wel in de elektronische versie, die te raadplegen is via de website van de Wetenschapswinkel:

http://www.wetenschapswinkel.wur.nl/NL/projecten/projecten_2011/identiteit_dorp_eefde
ook te bereiken via:

1. ga naar www.wetenschapswinkel.wur.nl
2. klik op Projecten, dan op Projecten 2011
3. klik op Eefde: identiteit, visie en potentie
4. in de rubriek Downloads: klik op Eindrapport

HOOFDSTUK 1 DE IDENTITEIT VAN EEFDE

1.1 INLEIDING

De enquête³, die in maart 2010 onder alle 1800 huishoudens in Eefde is verspreid, is door 696 mensen ingevuld (waarvan 140 via internet). De totale respons is 39 procent. Dit percentage is zonder meer goed te noemen voor een dergelijk enquête. Ten eerste is de respons op dergelijk vragenlijstenonderzoek landelijk gezien vaak een stuk lager. Ten tweede is het, ondanks inkortingen, nog steeds een tamelijk veeleisende lijst met vragen, gezien de gedetailleerdheid en de soort vragen (vrij veel open vragen, die meer tijd kosten dan gesloten vragen). Het aantal binnengekomen vragenlijsten biedt ruim voldoende basis voor statistische analyse.

De respons van jongeren is lager dan verwacht omdat jongeren onvoldoende zijn benaderd: om respons onder jongeren te genereren is het van belang zo veel mogelijk één op één contactmomenten te organiseren. Voor dit onderzoek zou dat te veel tijd hebben gekost. Problematisch is dit overigens niet: dit onderzoek is niet specifiek gericht op jongeren, maar op Eefdese huishoudens.

In de volgende paragrafen wordt een uiteenzetting gegeven van de belangrijkste uitkomsten van de enquête. De lezer die behoefte heeft aan een diepere analyse van een aantal sociaalruimtelijke zaken wordt verwezen naar Bijlage 3 (alleen beschikbaar in de elektronische versie van het rapport). Daar analyseren we in hoeverre bepaalde ruimtelijke voorkeuren samenhangen met andere kenmerken, zoals opleiding of woonduur.

1.2 ACHTERGRONDEN VAN DE RESPONDENTEN

In totaal is de enquête door 696 Eefdenaren ingevuld. Hieronder zijn enkele kenmerken van de respondenten uiteengezet.

Geslacht

Aan het onderzoek deden 352 mannen en 321 vrouwen mee. Dat is een gelijkmatige verdeling. 23 mensen hebben hun geslacht niet ingevuld.

Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 57,6. De jongste respondent is 12 en de oudste is 93 jaar. 70 is de meest voorkomende leeftijd, daarna 58 en 63. De standaarddeviatie⁴ is 16,60. Dat duidt op een sterke spreiding van leeftijden onder de respondenten.

De leeftijdgegevens van de respondenten zijn vergeleken met statistieken over bevolking in Eefde van het Centraal Bureau voor de Statistiek (2010). Volgens het CBS is van de Eefdese

3 De enquête is opgenomen als Bijlage 1 in de elektronische versie van het rapport.

4 De standaarddeviatie (s.d.) oftewel standaardafwijking is een statische maat die aangeeft in welke mate de resultaten uiteen liggen of juist clusteren rond het gemiddelde.

bevolking 30% tussen de 40 en 64 jaar en 25% is 65 jaar of ouder. Van de respondenten die aan dit onderzoek meededen is 47% tussen 40 en 64 jaar en 36% is 65 jaar en ouder. Dit betekent dat ouderen oververtegenwoordigd zijn in dit onderzoek.

Wonen

De respondenten wonen gemiddeld 22,4 jaar in Eefde. De standaarddeviatie is 16,41 wat duidt op een ruime spreiding van de woonjaren onder de respondenten. Er waren respondenten bij die in 2010 in Eefde gingen wonen, maar ook iemand die 83 jaar in Eefde woont. 126 Respondenten hebben aangegeven dat Eefde hun geboortedorp is, dat is 18% van de respondenten. Van de respondenten heeft 11% aangegeven te willen verhuizen. De door hen opgegeven redenen hebben veelal te maken met gewenste betere huisvesting.

Opleiding

De verdeling van de respondenten over opleidingsniveaus is als volgt. Van de respondenten heeft 3% alleen basisonderwijs genoten, 26% heeft een opleiding op lbo, mulo, mavo of gelijkwaardig niveau; 30% heeft opleiding op mbo, hbs, vwo of gelijkwaardig niveau en het aandeel hoger opgeleiden is 42% (waarvan 12% universitair geschoold). De respons op deze vraag is 84%. Zelfs als we ervan uitgaan dat hoger opgeleiden eerder geneigd zijn de enquêtes in te vullen en de steekproef dus deels vertekend is (wat landelijk vaker het geval is), lijkt de bevolking van Eefde toch relatief hoog opgeleid. Ter vergelijking, een landelijke steekproef uit 2002 (bron: WBO 2002, bewerking SCP 2006) liet zien dat van alle plattelandsbewoners 50% een lagere opleiding heeft, 30% een middelbare opleiding en 25% een hogere opleiding.

Kinderen

Van de respondenten heeft 29% thuiswonende kinderen. Dit gegeven zou een rol kunnen spelen bij de ruimtelijke voorkeuren, hierover later meer.

Geloof

Bijna de helft van de dorpsbewoners (46%) geeft aan niet gelovig te zijn, 18% zegt wel gelovig te zijn maar niet bij een bepaalde geloofsgemeenschap te horen, de resterende 36% geeft aan wel gelovig te zijn. In vergelijking met het landelijke beeld, waar 48% van de plattelandsbewoners aangeeft gelovig te zijn en lid van een geloofsgemeenschap treffen we in Eefde dus beduidend minder gelovigen (bron: NOP 2007, bewerking SCP 2008).

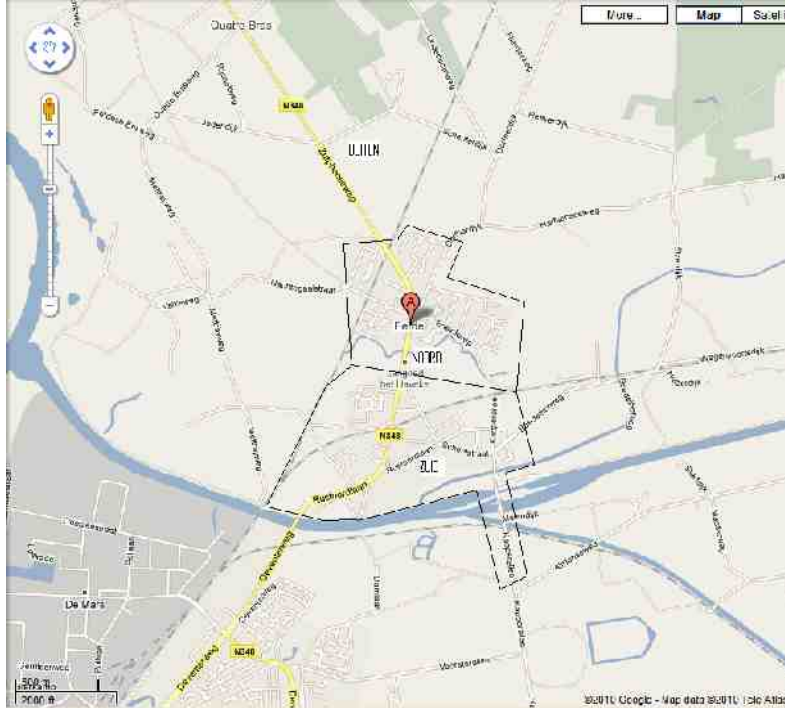
Van alle respondenten bezoekt het overgrote merendeel zelden of nooit een kerk, namelijk 68%. Een minderheid van 9% gaat elke week naar een bijeenkomst van gelovigen, dit is lager dan het landelijke percentage. Uit een landelijke steekproef blijkt namelijk dat ongeveer 15% van de plattelandsbewoners wekelijks een bijeenkomst van gelovigen bezoekt. De overige respondenten die aan dit onderzoek meededen bezoeken af en toe zo'n bijeenkomst.

Postcodegebieden (groeperen)

In de enquête is mensen naar hun postcode gevraagd. Aan de hand daarvan kan bekeken worden of het woongebied meespeelt in visies en voorkeuren. Aan de hand van de bestaande ruimtelijke indeling is Eefde ook voor dit onderzoek opgedeeld in drie postcodegebieden, namelijk: Zuidelijk Eefde, Noordelijk Eefde en de Buitengebieden. Op onderstaande kaart is

de verdeling te zien. De bebouwde kom is opgedeeld in een noordelijk en zuidelijk gedeelte. Het buitengebied vormt de rest van de in Figuur 1.1 afgebeelde kaart.

Figuur 1.1: Kaart postcodegebieden

Bron: Google Maps (eigen bewerking)

1.3 SOCIALE CONTACTEN

In de enquête is gevraagd waar men vooral een gezellige avond doorbrengt en waar men vooral persoonlijke zaken bespreekt. Het doel van deze vragen was om de sociale verbondenheid van Eefdenaren met het dorp in kaart te brengen. Onder de tabel staat het aantal mensen (n) waarop de tabel is gebaseerd en welk percentage dit is van het totale aantal respondenten dat meedeed aan de enquête.

Tabel 1.1.: Waar brengt u een gezellige avond door?

Plaats	%
In het dorp	12
Buiten het dorp	22
Zowel binnen als buiten het dorp	65

n=683 (98%)

Aan de resultaten is te zien dat bijna tweederde van de Eefdenaren zowel binnen als buiten het dorp een gezellige avond doorbrengt. De Eefdenaren die vooral gericht zijn op het dorp voor het doorbrengen van een gezellige avond vormen een minderheid. Van de respondenten brengt 22% hun gezellige avonden vooral buiten het dorp door. Tabel 1.2 laat zien dat het beeld ongeveer hetzelfde is voor de persoonlijke contacten waarmee bewoners belangrijke,

moeilijke of intieme zaken bespreken. Wel is het aandeel dorpsbewoners dat vooral buiten het dorp persoonlijke contacten heeft wat groter in vergelijking met tabel 1.1.

Tabel 1.2: Waar heeft men persoonlijke contacten

Plaats	%
In het dorp	11
Buiten het dorp	30
Zowel binnen als buiten het dorp	59

n=674 (97%)

Naast de zojuist besproken informele contacten vormen activiteiten in verenigingverband ook een belangrijk element in het sociale leven van een gemeenschap. In de tabellen 1.3 en 1.4 is te lezen welk deel van de respondenten lid zijn van een vereniging in of buiten Eefde. Ook is te zien hoe actief leden van een vereniging zijn binnen deze vereniging. Van de respondenten is ongeveer de helft lid van een vereniging in Eefde. Eenzelfde percentage bewoners is lid van een vereniging buiten Eefde. Ter vergelijking: landelijk is 59% van de plattelandsbewoners lid van een vereniging (bron CBS POLS 2003). In Eefde wonen dus minder verenigingsleden dan landelijk het geval is. De meeste leden zijn wekelijks actief met hun vereniging.

Tabel 1.3.: Lidmaatschap van verenigingen in en buiten Eefde

Lidmaatschap	In Eefde	Buiten Eefde
Lid van vereniging	54	53
Deelname		
Zelden of nooit	9	6
Paar keer per jaar	22	10
1-3 keer per maand	19	23
1x per week of vaker	50	62

Eefde: n=688 (97%). Buiten Eefde: n=677 (99%)

Tabel 1.4: Actief in commissies of bestuur

Actief in commissies of bestuur	%
Ja	37
Nee	63

n=429 (62%)

Dorpsplicht

Tenslotte hebben wij de bewoners een aantal stellingen voorgelegd over betrokkenheid bij het dorp, ook wel dorpsplicht genoemd. Dit zijn: *'ik vind het belangrijk om iets voor mijn dorpsgenoten te betekenen'*, *'ik vind dat Eefdenaren zich moeten inzetten voor Eefde'* en *'ik vind het belangrijk dat de kinderen in Eefde leren dat ze zich moeten inzetten voor Eefde'*. Bewoners konden per stelling op een 7-punts schaal aangeven in welke mate zij het hier mee eens zijn. De uitkomsten van de stellingen zijn samengevoegd in een statistisch betrouwbare schaal, namelijk de Cronbach's alpha met 0,64 als uitkomst. De gemiddelde score voor deze schaal is 5,14, met een standaarddeviatie van 1,24. Dit betekent dat de bewoners het gemiddeld een beetje eens zijn met deze stellingen en dat de spreiding van de antwoorden zich voornamelijk begeeft tussen de neutrale middencategorie (niet mee eens/niet mee

oneens) en mee eens. Met andere woorden: de gemiddelde Eefdenaar vindt dat dorpsbewoners zich moeten inzetten voor het dorp. Bij de analyse van de ruimtelijke visies hieronder zal deze schaal ook een rol spelen.

1.4 TYPERING VAN EEFDE

Op de vraag wat de voornaamste reden is dat de respondent in Eefde woont gaf bijna de helft als antwoord huisvesting, namelijk 47%. Als tweede belangrijke reden werd door bijna een derde van de respondenten de groene omgeving aangegeven om in Eefde te wonen, namelijk 32%. Als derde belangrijke reden noemt 21% van de respondenten werk. Familie en de sociale dorpsgemeenschap zijn door respectievelijk 15% en 10% aangegeven als reden. Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven, velen hebben twee of zelfs drie redenen opgegeven. Uit de antwoorden is op te maken dat het wonen in Eefde praktisch is vanwege huisvestingsmogelijkheden en werk, maar dat de groene omgeving in en om Eefde ook een belangrijke aantrekkingskracht is.

Middels een open vragen zijn de inwoners van Eefde gevraagd aan te geven wat kenmerkend voor Eefde is. Deze vraag is als volgt gesteld: ‘Stel, u ontmoet iemand die nooit in Eefde is geweest. Kunt u Eefde kort beschrijven?’. De antwoorden zijn na analyse gecodeerd in elf categorieën. In onderstaande tabel zijn deze categorieën weergegeven. De antwoorden zijn te beschouwen als identiteiten of wezenskenmerken van Eefde.

Tabel 1.5: Kenmerken van Eefde

Kenmerk	%
1 Natuurlijke omgeving	40
2 Dorpsgevoel	26
3 Vlakbij steden/snelweg	26
4 Andere kenmerken	25
5 Versnipperd	17
6 Kan of wil geen kenmerk noemen	13
7 Sluis/twentekanaal	15
8 Rustig dorp	12
9 Klein dorp	11
10 Geen kern	10
11 Prettig en ruim wonen	3

n=678 (97%)

De natuurlijke omgeving van Eefde vormt voor bijna 40% van de respondenten een wezenlijk onderdeel van de identiteit. Meer dan een kwart van de respondenten geeft als kenmerk het dorpsgevoel en de ligging van Eefde nabij steden en de snelweg.

Er zijn enkele significante verschillen tussen de postcodegebieden Voornamelijk Zuid-Eefdenaren vinden de ligging van Eefde nabij steden en uitvalswegen kenmerkend voor Eefde. Er zijn in percentages significant meer Zuid-Eefdenaren dan Noord-Eefdenaren en Eefdenaren woonachtig in het buitengebied die dit als kenmerk opgeven. Er kwamen nog

twee andere significante verschillen naar voren. Het zijn voornamelijk de Eefdenaren woonachtig in het buitengebied die het ontbreken van de kern en het versnipperde karakter van het dorp kenmerkend vinden. In tabel 1.5 worden deze twee kenmerken overigens niet breed gedragen.

Aansluitend op de vraag naar de kenmerken van Eefde is er gevraagd naar eventuele verschillen tussen de wijken in Eefde, ook dit betrof een open vraag waarvan de antwoorden na analyse zijn gecodeerd in enkele categorieën. Tabel 1.6 geeft een overzicht van alle uitkomsten op deze vraag.

Tabel 1.6: Verschillen tussen de Eefdese wijken

Vershil	%
1 Kan of wil geen verschillen noemen	56
2 Bebouwing	17
3 Andere verschillen (voornamelijk fysieke grenzen en groenvoorzieningen)	14
4 Dorpsgevoel	9
5 Leeftijd	9
6 Welvaartsniveau	8
7 Actief betrokken bij Eefde	5
8 Autochtoon	2

n=678 (97%)

Opvallend is dat 56% van de respondenten geen verschillen kan of wil noemen. Diegenen die wel verschillen konden noemen refereren het vaakst naar verschillen in bebouwing. Voorbeelden van verschillen tussen wijken zijn oude en nieuwe huizen of woningen voor senioren of gezinswoningen. De resultaten uit tabel 1.6 zijn afgezet tegen de postcodegebieden (Noord, Zuid en Buitengebied). Het blijkt dat er geen significante verschillen zijn tussen de inwoners van de postcodegebieden wat betreft het signaleren van verschillen tussen de Eefdese wijken.

1.5 TEVREDENHEID

Bij dit onderdeel is de tevredenheid van de Eefdenaar onderzocht. Allereerst is er gevraagd naar wat goed en niet goed bevalt aan het leven en wonen in Eefde. Deze vragen zijn in de vorm van een open vraag gesteld. De antwoorden van de respondenten zijn geanalyseerd en naderhand gecodeerd in een aantal categorieën.

Tabel 1.7.: Wat bevalt niet aan het leven en wonen in Eefde?

Bevalt niet		%
1	Kan of wil niets noemen	47
2	Dorpsgevoel	16
3	Verkeersoverlast	15
4	Anders (voornamelijk: groenvoorzieningen, afval en veiligheid)	11
5	Voorzieningen	10
6	Overlast jongeren	8
7	Geen dorpskern	7
8	Versnipperd	5
9	Gemeentelijke besluitvorming	4

n=677 (97%)

Van de respondenten geeft 16% aan dat het ontbreekt aan een positief dorpsgevoel. Dit loopt uiteen van respondenten die vinden dat het aan saamhorigheidsgevoel ontbreekt tot respondenten die de sterke sociale controle onprettig vinden. Afgezet naar de postcodegebieden blijkt dat voornamelijk Eefdenaren woonachtig in het buitengebied het ontbreken van een dorpskern en het versnipperde karakter van Eefde hebben opgegeven als iets wat niet bevalt aan het leven en wonen in Eefde. Dit komt overeen met de uitkomsten die hierboven in tabel 1.5 staan. Daarnaast bevallen ook de besluitvormingsprocessen van Gemeente Lochem niet bij voornamelijk mensen uit het buitengebied. Het aantal inwoners van het buitengebied van Eefde is laag en hun onwelgevalligheden lijken in mindere mate gedeeld te worden met de overige inwoners van Eefde.

Tabel 1.8: Wat bevalt wel aan het leven en wonen in Eefde?

Bevalt wel		%
1	Dorpsgevoel	43
2	Kan of wil niets noemen	31
3	Natuurlijke omgeving	20
4	Rustig en veilig wonen	12
5	Anders	9
6	Dorpsactiviteiten en verenigingsleven	7
7	Dichtbij stad en snelwegen	5

n=675 (97%)

De vraag over wat goed bevalt aan het leven en wonen in Eefde is eveneens als open vraag voorgelegd. De antwoorden zijn in zeven categorieën gecodeerd. 43% Van de respondenten is positief over het dorpsgevoel. Vergeleken met tabel 1.7, waar 16% het dorpsgevoel juist als onplezierig element van het leven in Eefde noemt, is het opvallend dat het dorpsgevoel uiteindelijk meer positieve dan negatieve reacties oproept bij Eefdenaren.

Eefdenaren (n=677 / 97%) geven gemiddeld een 7,5 als cijfer voor het leven in Eefde. De standaardafwijking is .948, wat er op duidt dat er niet veel van dit gemiddelde afwijkende antwoorden zijn gegeven. Mede door de hoge respons is het een solide gemiddelde.

In tabel 1.9 worden de problemen volgens de Eefdenaren weergegeven. Dit is een open vraag die naderhand is gecategoriseerd in twaalf categorieën. Evenals in tabel 1.7 scoort verkeersoverlast hoog. Ook voorzieningen, de rondweg en overlast van jongeren zijn een doorn in het oog van Eefdenaren. Afgezet naar de postcodegebieden zijn het voornamelijk Eefdenaren woonachtig in het buitengebied die zich zorgen maken over de aanleg van de rondweg.

Tabel 1.9: Waar maakt u zich zorgen over?

Probleem	%
1 Verkeersoverlast	32
2 Kan of wil niets noemen	22
3 Anders	17
4 Voorzieningen	17
5 Rondweg	14
6 Woningbouwzaken	8
7 Overlast jongeren	7
8 Gemeentelijke besluitvorming	6
9 Vergrijzing	6
10 Dorpsgevoel	4
11 Versnippering	3
12 Geen kern	2

n=662 (95%)

De dorpsbewoners is gevraagd naar oplossingen voor de problemen die zij aangedragen hebben. Ondanks dezelfde respons is het percentage dat niets iets kan of wil noemen gegroeid. Er zijn dus meer problemen dan oplossingen gegeven (zie tabel 1.10). Ook deze vraag is open gesteld, de gegeven antwoorden zijn na analyse in twaalf categorieën ondergebracht. Het verkeer, of beter gezegd de infrastructuur, speelt een belangrijke rol bij de oplossingen. Met name voor de verkeerssituatie (zowel infrastructureel als weggebruik) geven Eefdenaren oplossingen.

Tabel 1.10: Welke oplossingen zijn er volgens u?

Oplossingen	%
1 Kan of wil niets noemen	39
2 Andere oplossingen	18
3 Nu rondweg aanleggen	13
4 Wijzig plannen rondweg	9
5 Maatregelen verkeersveiligheid	8
6 Woningbouw verbeteren	8
7 Doorpakken in besluitvorming	6
8 Middenstand stimuleren	5
9 Jongerenprojecten	4
10 Creëer dorpskern	3
11 Participatie in besluitvorming	3
12 Strenger optreden t.o.v. jongeren	3

n=662 (94%)

Met betrekking tot oplossingen voor het jarenlange proces rondom de geplande rondweg is er een significant verschil tussen de postcodegebieden. Mensen woonachtig in het buitengebied geven relatief vaak het wijzigen van de plannen van de rondweg als oplossing, terwijl Zuid-Eefdenaren met name willen dat er doorgepak wordt in de besluitvorming rondom de aanleg van de rondweg. In 2010 is het besluit genomen dat de rondweg definitief wordt aangelegd. Tijdens de periode waarin Eefdenaren de enquête konden invullen was dit nog niet bekend.

Van de antwoorden valt 18% in de categorie 'andere oplossingen'. Er zijn zeer veel verschillende antwoorden gegeven. Als er een rode draad in deze categorie is, dan zou deze het beste omschreven kunnen worden als gevoelens van rechtvaardigheid. Er wordt bijvoorbeeld gesuggereerd dat overheden beter na moeten denken en verstandiger te werk moeten gaan rondom besluiten die de Eefdenaar aangaan. Mensen lijken onvoldoende het gevoel te hebben dat ontwikkelingen passen bij wat ze zelf voor ogen hebben, maar zij dragen geen concrete oplossingen aan.

1.6 RUIMTELIJKE ASPECTEN

In deze paragraaf gaan wij in op hoe de dorpsbewoners aankijken tegen de ruimtelijke aspecten van het leven in Eefde. We analyseren eerst waar volgens de Eefdenaren de kracht van Eefde zit. De bewoners konden bij deze vraag voor elk aspect aangeven of zij dit het meest belangrijk, belangrijk, minder belangrijk of onbelangrijk vonden als kracht van Eefde.

Tabel 1.11: Wat is de kracht van Eefde?

Kracht		Meest belangrijk	Belangrijk	Minder belangrijk
1	Natuurlijke omgeving	41	21	12
2	Veiligheid	13	13	8
3	Voorzieningenniveau	8	13	9
4	Verenigingsleven	8	13	10
5	Sluizencomplex	7	17	12
6	Jeugd	6	6	4
7	Woningbouw	5	7	6
8	Ouderen	5	10	4
9	Sport	4	9	5
10	Landgoederen	4	14	5
11	Economie	2	3	3
12	Toerisme	1	5	3
13	Kunst en cultuur	1	3	2

n=679 (98%)

De Eefdenaren zijn behoorlijk eenstemmig in hun oordeel over wat de kracht van Eefde is: de natuurlijke omgeving. Van de respondenten geeft in totaal 62% aan dat dit een belangrijke kracht is. Dit is veel meer dan de volgende krachtbron, veiligheid, dat door een kwart belangrijk wordt gevonden.

In de enquête is gevraagd naar hoe Eefdenaren hun dorp over tien jaar idealiter voor zich zien. Op deze vraag mochten maximaal drie verschillende antwoorden gegeven worden. Hieronder staan de antwoorden in populariteitsvolgorde.

Tabel 1.12: Eefde over 10 jaar

Beschrijving		%
1	Mooi wonen	58
2	Leefbaar	55
3	Landelijk/groen	46
4	Senioren	27
5	Stedelijk	20
6	Sociaal	19
7	Ondernemend	13
8	Agrarisch	10
9	Sportief	8
9	Jong	8
9	Cultureel	8
12	Toeristisch	7

n=684 (98%)

Voor de bewoners van nu is Eefde over tien jaar vooral een dorp waarin je mooi kunt wonen, waar het leefbaar is en waar de landelijke groene omgeving de boventoon voert. Overigens is het begrip leefbaarheid niet eenduidig, voor de ene bewoner gaat het mogelijk om sociale aspecten (leefbaarheid, veiligheid) voor de ander om het terugdringen van verkeersdrukte.

Afgezet naar de postcodegebieden zijn er twee significante verschillen. Eefde als een geschikt dorp voor senioren is relatief vaak genoemd door Noord-Eefdenaren. En Eefdenaren woonachtig in het buitengebied noemden relatief vaak Eefde als een agrarisch sterk dorp.

Vervolgens is in twee open vragen de Eefdenaren gevraagd welke plek in Eefde mooi wordt gevonden en welke plek karakteristiek voor Eefde is. De resultaten zijn weergegeven in Tabel 1.13 en 1.14.

Tabel 1.13: Wat vindt u een mooie plek in Eefde?

Mooie plek		%
1	Sluis/kanaal	25
2	Haveke	21
3	Huize de Voorst	18
4	Anders	17
5	Kan of wil niets noemen	10
5	Buitengebied	10
6	IJssel/uiterwaarden	9
7	Gorsselse Hei	7
8	Spijk/Eefdesche Beek	6
9	Eefdesche Enk	4

n=653 (94)%

Tabel 1.14.: Wat vindt u een karakteristieke plek voor Eefde?

Karakteristieke plek		%
1	Sluis/kanaal	59
2	Anders	14
2	Kan of wil niets noemen	14
3	Hart en omgeving	10
4	Spijk/Eefdesche Beek	6
5	Haveke	5
6	Voorst	4
7	Eefdesche Enk	1
8	IJssel/Uiterwaarden	1
9	Gorsselse Hei	1

n=653 (94%)

De bewoners zijn vrij duidelijk over wat een karakteristieke plek voor Eefde is: de sluis en het kanaal. Deze plek wordt door bijna een kwart van de respondenten zowel karakteristiek als ook mooi gevonden. De twee landgoederen worden overigens ook vaak genoemd als mooi, minder vaak als karakteristiek.

Naar aanleiding van gesprekken met de dorpsraad van Eefde voorafgaand aan dit onderzoek bleek dat de dorpskern, of beter gezegd het ontbreken van één duidelijke dorpskern, mogelijk een belangrijk rol speelt in de ruimtelijke identiteit van Eefde. Om deze reden zijn er vragen gesteld over wat de bewoners vinden van de dorpskern van Eefde.

Ten eerste is hen gevraagd of zij behoefte hebben aan één duidelijke dorpskern. Deze vraag is door 97% (n=678) van de respondenten ingevuld. Driekwart van de bewoners zegt behoefte te hebben aan één duidelijke dorpskern. Er zijn ook bewoners die geen behoefte hebben aan een dorpskern, namelijk 13%. Nog eens 12% geeft aan hier geen mening over te hebben of het niet te weten.

Ten tweede is de bewoners gevraagd welke functies een dorpskern zou moeten hebben. Men mocht maximaal twee antwoorden invullen. Bijna tweederde van de bewoners noemt winkelvoorzieningen. Daarnaast scoren horeca, een ontmoetingsmogelijkheid en sociale voorzieningen elk rond een derde. Bij de laatste categorie gaat het om bijvoorbeeld een loket voor sociale zaken, jongerenwerk of een politieloket. Voornamelijk Noord-Eefdenaren hebben 'sociale voorzieningen' als antwoord opgegeven.

Tabel 1.15: Welke functies zou een dorpskern moeten hebben?

Functie	%
1 Winkelvoorzieningen	64
2 Horeca	35
3 Ontmoeting	34
4 Sociale voorzieningen	30
5 Overheidsdiensten	15
6 Natuur	9
7 Verdieping	5

n=604 (87%)

De bewoners is ook gevraagd op welke locatie zij een dorpskern zouden wensen. De vier mogelijkheden waaruit de bewoners konden kiezen leverden geen duidelijke voorkeur op. In tabel 1.16 is de verdeling van de antwoorden te zien.

Tabel 1.16: Locatie van een dorpskern

Locatie	%
1 Schoolstraat	27
2 Schoolstraat en 't Hart	25
3 't Hart, Schurinklaan-Spijk	25
4 't Hart	18

n=555 (80%)

Tenslotte konden de bewoners aangeven welke organisaties het initiatief zouden moeten nemen bij het eventueel ontwikkelen van de dorpskern van hun voorkeur. Hier konden meerdere antwoorden gegeven worden. In tabel 1.17 is een overzicht van de antwoorden te zien.

Tabel 1.17: Welke organisatie de leiding bij het ontwikkelen van een dorpskern?

Leidinggevend	%
1 Dorpsraad	62
2 Gemeente Lochem	30
3 Ondernemersvereniging	20
4 Groep van bewoners	14
5 Verenigingsleven	5

n=563 (81%)

Duidelijk is dat de Dorpsraad Eefde een belangrijke rol zou moeten spelen in het ontwikkelen van een eventuele nieuwe dorpskern.

1.7 DRIE SCENARIO'S VOOR EEFDE

Op basis van de sociologische studie, en dan met name de onderdelen van de studie die gericht zijn op de identiteit van Eefde, de toekomst van Eefde en de ruimtelijke aspecten van Eefde, zijn er drie scenario's opgesteld. In een later stadium worden de scenario's gekoppeld aan de resultaten van de ruimtelijke analyse (uit hoofdstuk 2) en uitgewerkt in een aantal toekomstbeelden voor Eefde (in hoofdstuk 3). De scenario's worden hieronder beschreven.

Scenario 1: Eefde, woondorp in het groen

De groene omgeving in combinatie met woongenot is een belangrijke combinatie in dit scenario. Uit de enquête blijkt dat Eefdenaren de natuurlijke omgeving van hun dorp zien als kracht, kenmerk en *pull factor*. Daarnaast hoopt men over het algemeen dat over tien jaar Eefde een dorp is dat bekend staat om het mooie wonen.

De natuur en het dorp zijn reeds in elkaar vervlochten. Dat is te zien aan de landgoederen Het Spijk en Het Haveke, maar ook de Eefdesche Beek die midden in het dorp liggen. Naast het 'groen' in het dorp is het buitengebied ook een bijzondere verzameling van natuur (bijvoorbeeld de Gorsse Hei), het kanaal, de IJssel, verschillende landgoederen en het boerenlandschap. Naast deze natuurlijke aantrekkingspunten biedt Eefde ook interessante woningen aan. Eefde kent veel verschillende woningen en wijken.

In de uitvoering van dit scenario zal de nadruk gelegd moeten worden op het onderhouden en versterken van de natuurlijke aantrekkingspunten. Het groen en de natuur in en om Eefde kan op verschillende manieren worden versterkt, bijvoorbeeld door het verder te ontwikkelen voor recreatie of landbouw. Huidige groenvoorzieningen zouden een duidelijkere functie gegeven kunnen worden. Bij het verder ontwikkelen van de woningmarkt in Eefde, ongeacht welke doelgroep, moet de nadruk gelegd worden op wonen in de natuur. In de architectuur, woningbouw, wijkopbouw en groenvoorzieningen zou rekening gehouden moeten worden met woongenot in combinatie met de natuurlijke omgeving, bijvoorbeeld middels duurzaam bouwen. Eefde dus als woondorp in het groen.

Scenario 2: Economisch bruisend Eefde

Men ziet Eefde graag economisch sterker worden. Het voorzieningenniveau in Eefde is aan het afnemen, terwijl de behoefte aan een veelzijdig winkelbestand aanwezig is. Daarnaast is er behoefte aan centralisering van met name winkelvoorzieningen, in de vorm van een dorpskern. Overige ruimtelijke ontwikkelingen met betrekking tot de sluis en de rondweg bieden kansen voor Eefde.

In dit scenario ligt de nadruk op het uitbouwen van de economische potenties van Eefde. Deze liggen voornamelijk bij de bevolking van Eefde zelf. De ontwikkeling van bijvoorbeeld de middenstand zou op maat gesneden moeten worden voor de behoefte van Eefdenaren. In dit scenario richt men zich ook op het ondernemerschap onder de Eefdenaren. Het is bijvoorbeeld interessant om kleine zelfstandigen in Eefde te laten vestigen, bijvoorbeeld door het hebben van een kantoor aan huis te stimuleren of een bedrijfsverzamelgebouw op te zetten.

De nieuwe rondweg biedt economische kansen voor Eefde. Langs de nieuwe rondweg kunnen namelijk interessante economische activiteiten worden ontplooid, bijvoorbeeld een klein bedrijventerrein. Dit is interessant voor werkgelegenheid. De dan autoluwe doorgaande weg door Eefde biedt de mogelijkheid om na te denken over het versterken van de huidige dorpskernen. Uit de enquête blijkt dat driekwart van de respondenten behoefte heeft aan één

duidelijke dorpskern. Als belangrijkste functie voor de dorpskern worden winkelvoorzieningen genoemd. Over de locatie van zo'n dorpskern is men het in de enquête niet eens. Men redeneert vooral vanuit de eigen directe woonomgeving bij het bepalen van hun voorkeur. Een oplossing is om over tien jaar bestaande locaties verder ontwikkeld te hebben door deze elk een duidelijke functie te geven en vanuit een ruimtelijk perspectief aan elkaar te verbinden, bijvoorbeeld door middel van *routing*.

Overheden en de Dorpsraad Eefde zouden economische ontwikkelingen op maat moeten maken voor de Eefdense bevolking. Economische potenties zouden in de komende tien jaar bekend en benut moeten worden in combinatie met ruimtelijke ontwikkelingen.

Scenario 3: Toeristisch Eefde

De natuurlijke omgeving, de mooie landgoederen en de karakteristieke sluis bieden kansen voor toerisme ontwikkeling. Opvallend is dat toerisme niet in het toekomstbeeld van de Eefdenaar naar voren komt. Toerisme is op dit moment ook niet een krachtpunt van Eefde. In dit scenario speelt toerisme een positieve rol in het verder ontwikkelen van de natuurlijke omgeving, stimuleren van de lokale economie en het verbeteren van de ruimtelijke opzet van Eefde.

De groene omgeving van Eefde, de landgoederen, de sluis en de locatie van Eefde tussen bestaande toeristische gebieden (Zutphen en Lochem) bieden veel potentieel voor toerisme ontwikkeling. De karakteristieke en mooie plekken van Eefde worden door het toerisme versterkt en spelen daarmee een nog belangrijker rol in de identiteit van Eefde. Ook het sociale- en verenigingsleven van Eefde profiteert van een toeristisch Eefde door middel van het deelnemen aan en het organiseren van (sport)evenementen bijvoorbeeld. Daarnaast biedt de vraag en inkomsten vanuit het toerisme mogelijkheden voor allerlei vormen van ondernemerschap, enkele agrariërs hebben bijvoorbeeld een camping opgezet. Het multifunctioneel maken van de boerderijen biedt duurzame economische groei. Een goed ontwikkeld toerisme is één van de dragers van een toegenomen voorzieningenniveau in Eefde en versterkt daarmee tevens (één van de?) dorpskernen.

In de uitvoering van dit scenario is het van belang om bestaande en potentiële 'attracties' in kaart te brengen. Deze 'attracties' zouden een duidelijke en onderscheidende plek moeten krijgen in de bestaande toeristische infrastructuur in en om Eefde. Afhankelijk van de attracties en bestaande toeristische infrastructuur kan bepaald worden welke vormen van toerisme daadwerkelijk interessant zijn voor Eefde. Over tien jaar zou Eefde een grote rol kunnen spelen in het recreatief fietsen en wandelen.

Ondanks het lage percentage respondenten dat 'toeristisch Eefde' als toekomstbeeld heeft aangegeven, biedt toeristisch Eefde kansen voor het versterken van een groen en economisch Eefde.

HOOFDSTUK 2 RUIMTELIJKE ANALYSE VAN EEFDE

2.1 INLEIDING

Eefde kent een achttal sleutel-locaties die wij naar aanleiding van onze sociologische analyse en ruimtelijke inventarisatie zien als gebieden die veel baat zouden hebben bij een ruimtelijke ingreep: centrum-noord, Spijk, Haveke, N348, oude school, Eefdesche beek, centrum-zuid, sluis. Deze sleutel-locaties spelen op verschillende schaalniveaus (buurt, wijk, dorp, aantakking regio) een belangrijke rol voor de identiteit, de uitstraling en leefbaarheid van het dorp.

De acht sleutel-locaties hebben ieder hun eigen waarde voor Eefde, hun eigen potentie en hun eigen problematiek. Door deze verschillen te erkennen kan er stapsgewijs naar een complete visie voor geheel Eefde worden gewerkt. Deze sleutellocaties vormen belangrijke punten voor de toekomst van Eefde zullen dan ook in de toekomstbeelden voor het dorp meegenomen worden – zie hoofdstuk 3.

2.2 DE ACHT SLEUTELLOCATIES

Om een goed beeld te krijgen van de locaties, en de invloed die ze op Eefde hebben, zullen we ze op de volgende pagina's kort beschrijven.

De provinciale weg

De provinciale weg loopt nu nog dwars door het dorp heen. Als as kan het de overige sleutellocaties met elkaar gaan verbinden. De potentie van deze weg ligt vooral in de herinrichting van het profiel, zodat er meer ruimte ontstaat voor langzaamverkeer en verblijfsplekken. Het profiel is nu namelijk ruim opgezet, voor de grote verkeersstroom die deze weg iedere dag te verwerken krijgt. Nu deze stroom kleiner gaat worden ontstaat er meer ruimte voor langzaam verkeer, waar nu minder ruimte voor is. In de toekomst kan deze weg meer een verbindende rol spelen, in plaats van de barrière die hij nu is.

De provinciale weg vormt nu een forse barrière in het dorp...

... die vooral uit asfalt bestaat.

Eefdesche beek

Eefde heeft naast een infrastructurele verbinding met de omgeving ook een natuurlijke verbinding met de omgeving. Het dorp ligt aan de rand van het platteland en vanuit vrijwel iedere plek in het dorp ben je zo in de groene en natuurlijke omgeving. De grootste natuurlijke verrassing ligt midden in het dorp zelf. De Eefdesche beek heeft zowel ecologische als recreatieve potentie. Routes die door het omliggende landelijk gebied lopen kunnen gemakkelijk aan de beek verbonden worden en zo wordt je als vanzelfsprekend door middel van de beek Eefde binnen geleid. Het nadeel van de beek is dat deze nu nog slecht zichtbaar is en verstopt ligt, ook stroomt hij niet genoeg, waardoor hij gaat stinken. Dit heeft tot gevolg dat de beek niet in zijn volle potentie wordt benut.

Volop potentie...

... maar nu nog verstopt...

... en in slechte staat.

Het sluisencomplex

De sluis over het Twentekanaal is het herkenningspunt van Eefde, het is een echte landmark te noemen. Het is een imposant bouwwerk wat indruk maakt en daarnaast is het ook nog eens zeer functioneel. Het komen en gaan van de boten is een interessant schouwspel en maakt deze plek ook recreatief aantrekkelijk. In de huidige situatie is er echter weinig plek voor recreatie, door de drukke weg die over de sluis heen loopt en de beperkte toegankelijkheid van het gebied.

De sluis: hét herkenningspunt van Eefde

Momenteel slecht toegankelijk...

... maar recreatief erg aantrekkelijk

De verborgen schoonheid van Het Haveke

Landgoed het Haveke

Een opengesteld landgoed midden in Eefde, wat functioneert als een groen park. Het gebied biedt vele mogelijkheden voor evenementen, festiviteiten, recreatie, horeca en andere voorzieningen. Het grootste nadeel van de landgoed is dat de routes niet aansluiten op routes in de omgevingen en dat de ingangen niet helder zijn. Je moet je best doen wil je deze plek ontdekken. De beperkte toegankelijkheid heeft hier ook invloed op.

*Dichte en
onoverzichtelijke
groenstructuur*

Landgoed 't Spijk

Een mooi gebouw dat historie en nieuwe architectuur combineert. Daarnaast een zorgfunctie in een groene omgeving. Aan de kant van de provinciale weg ligt tevens een mooie parkzone. Aan de achterkant van het gebouw zijn vooral parkeerplaatsen te vinden en de aansluiting met het bos rond de Eefdesche beek is slecht onderhouden en onzichtbaar. Met kleine ingrepen kan dit landgoed gemakkelijk onderdeel worden van een groter park of groenstructuur.

Het imposante aanzicht van't Spijk

Kerk en Hart als spil

Het noordelijke centrum

Een ruim openbaar gebied met verschillende functies, zoals de kerk, het dorps huis en de supermarkt. Het gebied oogt leeg en niet volledig benut. De grote open ruimte is kaal, grijs, enigszins verloederd en mist een heldere omlijsting en functie. De omliggende gebouwen hebben weinig of geen interactie met deze plek. Het betekent wel dat er op deze plek veel ruimte is voor ontwikkeling. Er zijn hier grotere ingrepen nodig dan bij de bovengenoemde landgoederen en deze kunnen dan ook van een andere aard zijn. Het aantrekken van andere functies, zoals de sporthal en evenementen, zijn opties die voor deze locatie overwogen kunnen worden.

De potentie van het noordelijk centrum is grotendeels onbenut

Winkelen met een dorpsgevoel

Het zuidelijk centrum

Een kleinschalig gebied in zijn ruimtelijke opzet en in de soort bedrijvigheid die je hier omheen kunt vinden. Het zijn specialisten die hier het beste op hun plek zitten. Het winkelen in dit centrum geeft het echte dorpsgevoel. Het blijkt echter moeilijk om de kleine middenstand te kunnen behouden in het dorp. Dit gebied kan ook naast de winkelfunctie meer gaan bieden en een verblijfsplek gaan worden.

Knooppunt van activiteiten...

... maar als ontmoetingsruimte misschien niet zo geslaagd.

De oude School

Vanaf de grote schaal van de provinciale weg komen we nu bij de kleinste plek die we als sleutellocatie zien. Een oud, leegstaand gebouw op een kruispunt aan de provinciale weg en als schakel tussen beide landgoederen. Een interessante plek, die een compleet ander beeld aan het dorp kan geven als hier iets mee wordt gedaan. De manier waarop ligt volledig open. Het gebouw kan een nieuwe invulling krijgen, er kan een nieuw gebouw geplaatst worden of het kan een groene schakel tussen de landgoederen worden. Het is een klein hoekje met zeer diverse mogelijkheden.

De oude school op het kruispunt van de provinciale weg en de Schoolstraat: een klein hoekje met diverse mogelijkheden...

... maar op dit moment niet echt een sieraad voor het dorp.

HOOFDSTUK 3 DRIE TOEKOMSTBEELDEN VOOR EEFDE

3.1 INLEIDING

Op basis van de resultaten van de enquête hebben we eerder een drietal scenario's voor Eefde opgesteld (zie § 1.7). Tevens gaf de enquête een antwoord op de vraag welke ruimtelijke aspecten van Eefde door haar bevolking als problematisch werden gezien (zie § 1.6). Deze aspecten komen goeddeels overeen met de acht sleutellocaties die het resultaat zijn van de ruimtelijke analyse (§ 2.2), waarmee aangegeven is dat er een behoorlijke interne coherentie is tussen deze twee delen van het onderzoek.

In de volgende drie paragrafen zijn de resultaten van de sociologische studie geïntegreerd met die van de ruimtelijke analyse. De drie scenario's voor Eefde hebben we verder uitgewerkt, door voor elk scenario de acht sleutellocaties een eigen invulling te geven. Het resultaat is een drietal toekomstbeelden. Het eerste toekomstbeeld 'Eefde, woondorp in het groen' is een ingetogen invulling van de acht sleutellocaties. In de volgende twee toekomstbeelden 'Economisch bruisend Eefde' en 'Toeristisch Eefde' hebben we deze ingetogen invulling wat verder uitgewerkt in een economische respectievelijk toeristische richting.

3.2 DE DRIE TOEKOMSTBEELDEN

Het basismodel: Eefde, woondorp in het groen

De acht sleutel-locaties spelen op verschillende schaalniveaus (buurt, wijk, dorp, aantakking regio) een belangrijke rol voor de identiteit, de uitstraling en leefbaarheid van het dorp. Ze vormen dus het basispakket van locaties waar hoe dan ook een ingreep / verbetering / verandering / opknapbeurt noodzakelijk lijkt.

De potentie van Eefde ligt in de groene omgeving waar het dorp in ingebed is en de groene elementen binnen het dorp zelf. De beek en de landgoederen vormen de belangrijkste schakel tussen de groene omgeving en Eefde. Zij worden dan ook ingezet als een as door het dorp met een recreatieve en natuurlijke functie. De beek zal de meest ingrijpende veranderingen ondergaan. Een doorlopende route langs de beek maakt de beek al meer beleefbaar. Om deze route aantrekkelijk te maken zal de beek wel heringericht moeten worden. Hij moet meer stromen, zodat er geen stankoverlast meer ondervonden wordt van de beek. Daarnaast kan hij op de kruising met de provinciale weg een meer dominantere rol gaan spelen. Door de brug over de beek meer herkenbaar te maken wordt de beleving van de beek groter.

De beide landgoederen zijn al groen en geven een mooi beeld langs de provinciale weg. Landgoed het Haveke zal vooral moeten investeren in betere en meer herkenbare toegankelijkheid en heldere routes door het landgoed welke aantakken op routes in de omgeving. Bij het Spijk moet vooral worden gekeken naar hoe de parkeergelegenheden voor het verzorgingstehuis kunnen worden geïntegreerd in het groen. De achterkant van het landgoed moet meer allure krijgen en aantakken met de omgeving.

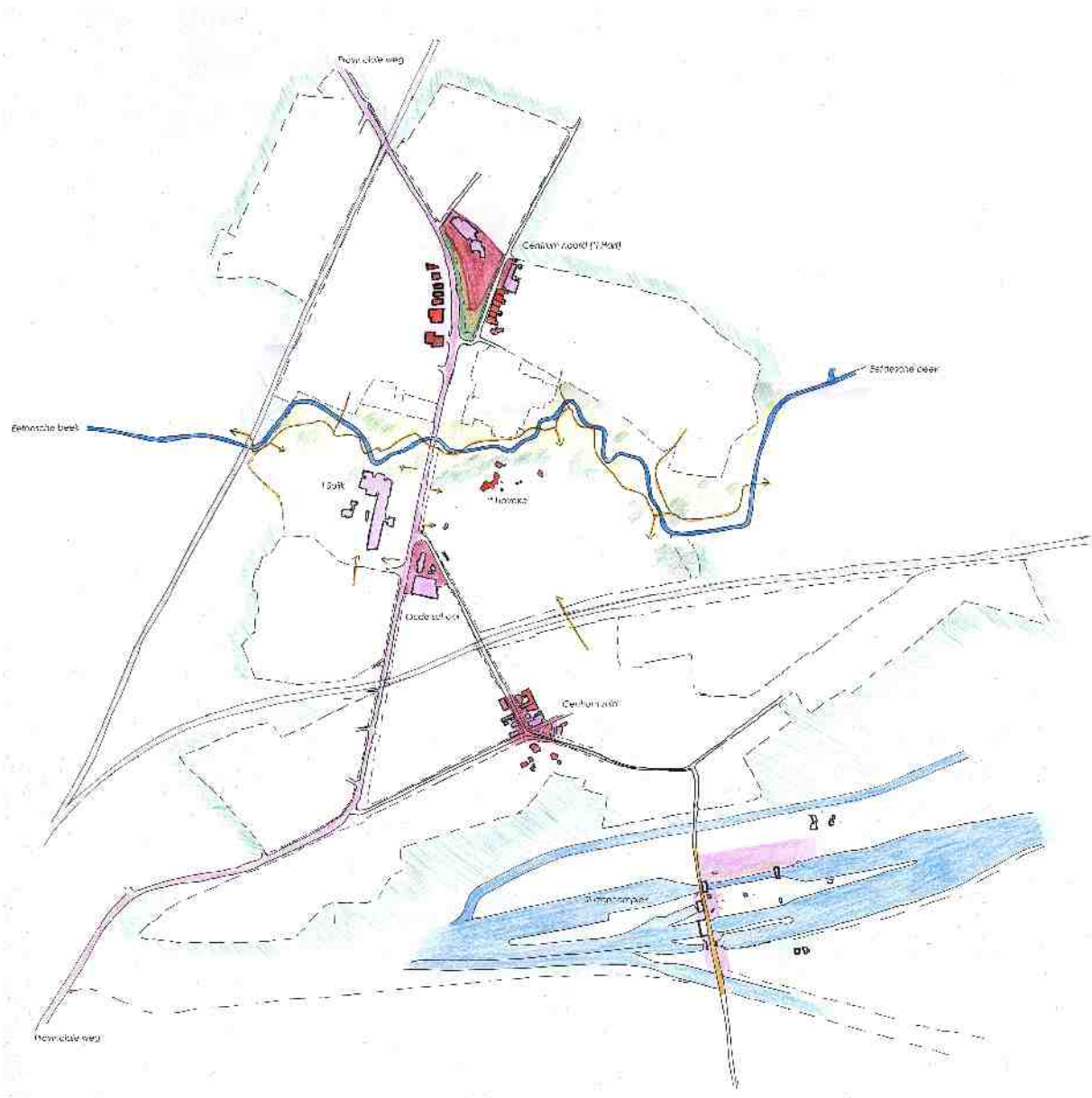
De oude school welke als scheg tussen beide landgoederen in ligt kan inspelen op de nieuwe groene activiteiten welke zich in de groene as ontplooiën.

Het zuidelijk centrum zal niet veel veranderen, men moet blijven focussen op de kleinschalige middenstand, de weg vanaf de oude school naar het centrum kan wel meer allure krijgen en een meer heldere toegang voor het centrum worden.

Het noordelijk centrum heeft meer ruimte voor uitbreiding. Hier kan gedacht worden aan een plein voor activiteiten, met een versterking van de bebouwing om het plein heen. De functies van de gebouwen om het plein, moet zich meer richten op het plein. Door de rand extra aan te zetten komt het plein in een mooi groen kader te liggen.

De sluis zal geen grootschalige veranderingen ondergaan, het zou wel wenselijk zijn om de omgeving van de sluis meer toegankelijk te maken, zodat de groene omgeving van de sluis ook beleefd kan worden.

De huidige N-weg zal gedegradeerd worden en als smallere Dorpsstraat een rustiger karakter krijgen. Er moet meer ruimte worden geboden aan fiets- en wandelverkeer. Zeker wanneer de weg langs het noordelijk centrum en de groene as loopt moet de weg ondergeschikt worden aan de andere functies.

Plusscenario I: Economisch bruisend Eefde

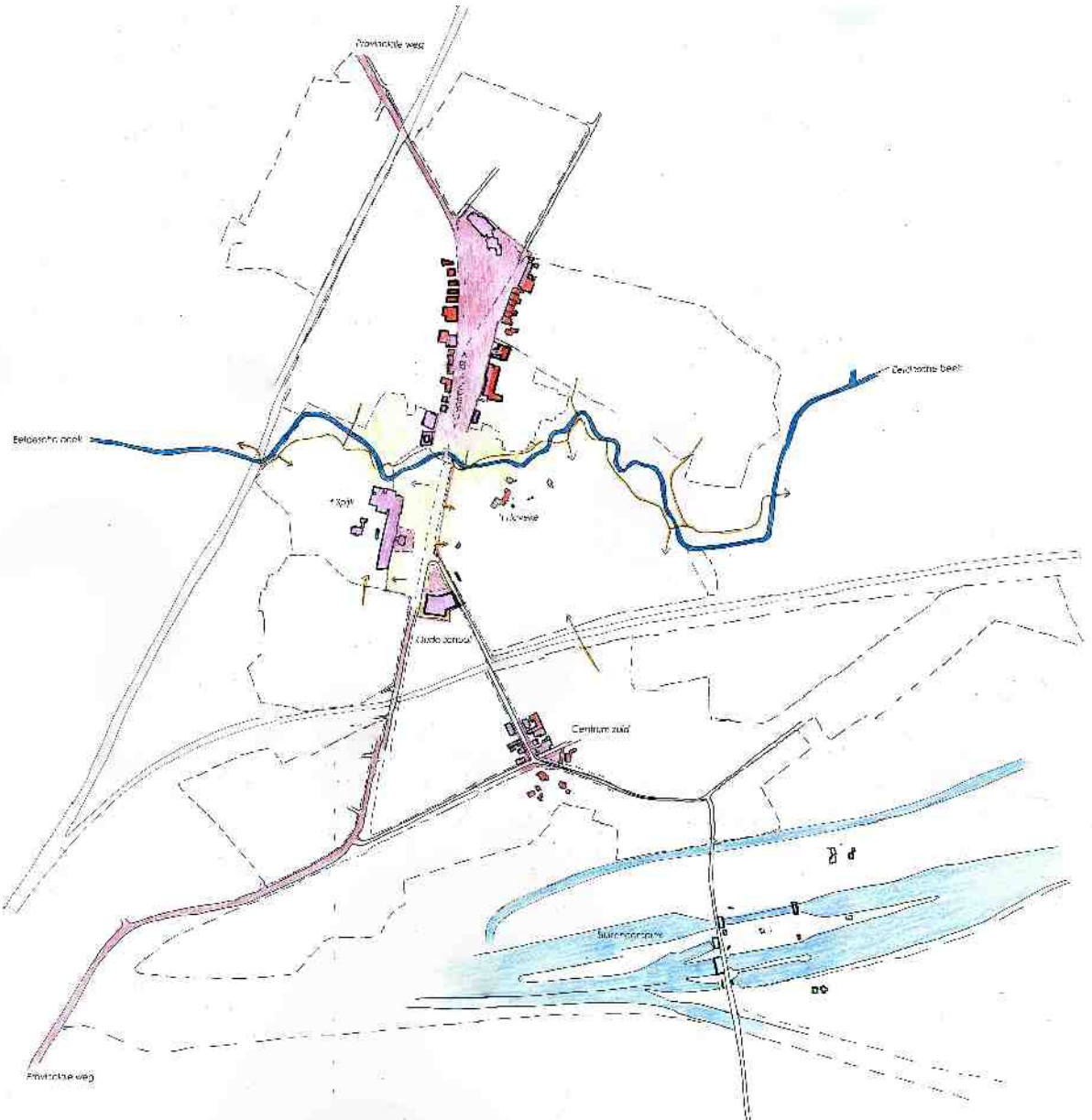
De kracht van de economie in Eefde zit in de breedte. Binnen Eefde kan er in de basisbehoefte worden voorzien. Daarnaast is er goede zorg, zijn er goede sportfaciliteiten en veel recreatieve mogelijkheden welke economische activiteiten aantrekken.

De provinciale weg, het Noordelijk Centrum, de landgoederen en de oude school kunnen in economische zin uitstekend met elkaar verbonden worden. De kracht van het zuidelijk centrum ligt hem in zijn 'verborgenheid', het kleinschalige karakter en de intieme sfeer.

Door de as vanaf het Noordelijk centrum naar de oude school als economisch sfeerpunt te bestempelen kunnen veel verschillende functies bij elkaar gebracht worden en een dynamisch geheel vormen. In het Noordelijk Centrum kunnen grootschalige ingrepen plaats vinden. Te denken valt aan de sporthal, een evenementen plein, woningen met winkels etc... De beek vormt een natuurlijke scheiding tussen het Noordelijke deel en het groene hart van Eefde.

Vanaf hier komt recreatie en zorg meer centraal te staan. De zorgfunctie van 't Spijk blijft en kan worden uitgebreid, het Haveke heeft ruimte voor een hotel of bed en breakfast functie en kan groene evenementen faciliteren, zoals een sportdag of een buurtpicknick enz... De oude school is een baken voor het einde van de centrum as, hierin kan een winkel komen, maar een hotel of restaurant is ook zeer op zijn plaats. Vanaf de centrum as kom je in de rust van het zuidelijk centrum. Hier is de economie gericht op bedrijven aan huis en een meer exclusieve winkel sfeer, kleinschalig en gemoedelijk.

De sluis heeft een functie op zichzelf, maar kan zeker een economische impuls voor het dorp geven. De nieuwe sluisbak brengt meer activiteit en werk met zich mee.

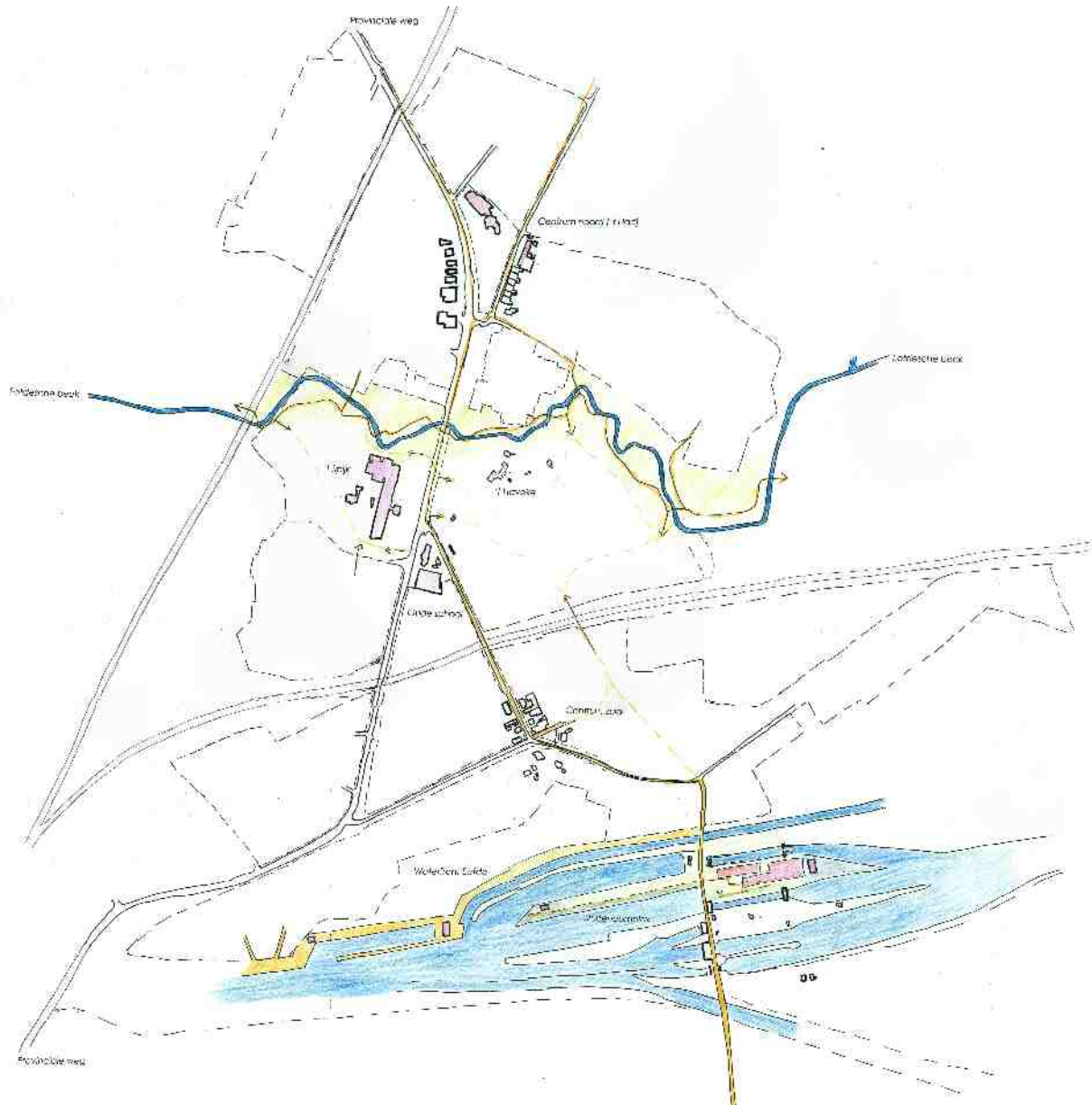
Plusscenario II: Toeristisch Eefde

Aangezien Eefde in een prachtig gebied ligt en ook nog eens vlak bij Zutphen, zijn er veel mogelijkheden voor toeristische activiteiten. In het omliggende gebied zijn veel interessante attracties zoals, Huize de Voorst, De Gorsselse Heide, meerdere landgoederen en veel natuur in het landelijk gebied. Eefde kan hier makkelijk op in spelen en heeft zelf ook heel wat te bieden.

De sluis en het Twentekanaal kunnen de hoofdmoot voor recreatie vormen. Wanneer de nieuwe sluisbak wordt aangelegd kan hier meteen de recreatieve waarde mee worden genomen. Het aanleggen van deze sluisbak biedt kansen voor recreatieve voorzieningen, zoals een plek om lekker naar de boten te kunnen kijken en meer ruimte voor fietsers en voetgangers naast het autoverkeer. Er kan genoten worden van het water, de groene omgeving en de activiteit van de sluis. Om deze plek optimaal te benutten is het interessant om ook een recreatiehaven toe te voegen aan het complex. Dit brengt recreanten van buitenaf en geeft een nieuwe impuls aan de zuidkant van Eefde, waar nu nog weinig mee wordt gedaan.

Daarnaast is het belangrijk dat er interessante routes door Eefde lopen welke je langs of door de verschillende sleutellocaties voeren. Zo stimuleert een route vanaf de sluis en de haven naar het zuidelijk centrum de economie van deze plek. Een klein terrasje of een plek om te zitten en wat winkels zijn voldoende om de recreanten hier heen te trekken. Ook het Haveke moet vanaf deze plek bereikbaar zijn en een onderdeel worden van een recreatieve route. De beek kan net als in het basismodel een aantakking naar het omliggende gebied worden en wellicht nog meer faciliteiten herbergen.

De oude school als fietsverhuur, restaurant of hotel is een goede optie om het toerisme op gang te brengen.

HOOFDSTUK 4 SYNTHESE

4.1 INLEIDING

De drie toekomstschetsen (§ 3.2) zijn in een zg. Atelier voorgelegd aan de bevolking van Eefde. In het Atelier bogen de deelnemers zich groepsgewijs over de toekomstschetsen¹. In de volgende paragraaf (§ 4.2) vindt u de resultaten van deze 'publieksraadpleging'. Uit die resultaten (en na een cross-check met de sociologische studie en de ruimtelijke analyse) hebben wij vervolgens een conclusie getrokken over de wenselijke ruimtelijke ontwikkeling van Eefde (§ 4.3). Als laatste hebben we deze conclusie gevisualiseerd in een mogelijk eindbeeld voor Eefde (§ 4.4).

1 In de elektronische versie van het rapport vindt u (in Bijlage 2) de opzet van het Atelier, alsmede de vragen waarmee de Atelier-deelnemers aan de slag zijn gegaan.

4.2 DE ACHT SLEUTELLOCATIES VERSUS DE DRIE TOEKOMSTBEELDEN

	Eefde: woondorp in het groen	economisch bruisend Eefde	toeristisch Eefde
Provinciale weg	Bij alle modellen ziet men de provinciale weg in de toekomst als een 'dorpsstraat' met een ondergeschikte rol. Nadruk komt te liggen om bestaande andere wegen die routes langs met name het zuidelijk centrum benadrukken. Het karakter van de gedegradeerde N-weg moet groen en rustig zijn.		
Eefdesche beek	De beek moet veel nadrukkelijker aanwezig zijn. De beek moet meer water vervoeren, breder zijn en in een toegankelijke parkachtige omgeving liggen. De koppeling met de aangrenzende landgoederen lijkt voor de hand te liggen.		De beek vormt een essentiële schakel in het recreatieve netwerk. Het koppelen van routes en het toegankelijk maken verbinden Eefde met de regio.
Sluizencomplex	De sluis zou meer toegankelijk moeten zijn en er is behoefte aan betere voorzieningen (parkeren, zitplekken) om het tot een echte verblijfsplek te maken. De icoonfunctie voor Eefde is benadrukt in de schetsessie.	Het zou mogelijk zijn om economische functies (voornamelijk recreatief) rondom de sluis te koppelen aan het zuidelijk centrum.	De sluis vormt een grote iconische trekpleister en brengt Eefde naar het water. Uitbreiding van de sluis biedt wellicht kansen om de toegankelijkheid te verbeteren. Koppeling met functies als een jachthaventje of andere recreatieve functies ziet men als grote kans.
Landgoed Het Haveke	Het landgoed moet toegankelijker zijn en nadrukkelijker bij het dorp gaan horen. De koppeling met de beek draagt hieraan bij.		Het landgoed draagt samen met de beek en te realiseren routes bij aan het regionale recreatieve netwerk.
Landgoed 't Spijk	Het groen zou beter beleefbaar kunnen en aan de beek gekoppeld moeten worden. Daarnaast is er behoefte aan een doorgaande route voor langzaam verkeer achter het gebouw langs, door het groen. Dit verbindt de twee woonwijken die nu door het landgoed gescheiden worden. Daarnaast is er een mogelijkheid tot het realiseren van een dierenparkje naast 't Spijk.	Wellicht kan in de gebouwen een horecafunctie ondergebracht worden.	Het landgoed kan indien gekoppeld met de beek bijdragen aan het recreatieve netwerk in en rondom Eefde.
Noordelijk centrum	Het noordelijk centrum zou een cultuur functie moeten krijgen waarmee het gebrek aan winkelfunctie geen acuut probleem meer is. Gedacht wordt aan een plein, evenemententerrein en een muziekkoepeel.	Men ziet geen aanleidingen om een centrum-as vanuit het noordelijk centrum richting de landgoederen te realiseren.	Het noordelijk centrum zou een cultuurfunctie moeten krijgen en aansluiting moeten kunnen vinden met de Eefdesche beek in een parkachtige omgeving.
Zuidelijk centrum	De winkelfunctie moet versterkt en uitgebreid worden. Onwenselijke functies als het tankstation zouden uitgeplaatst kunnen worden. Daarnaast is investeren in parkeergelegenheden (bijvoorbeeld langs het spoor) en de kwaliteit van de openbare ruimte wenselijk.	De winkelfunctie moet versterkt worden. Uitbreiding is wenselijk maar wordt niet als zeer waarschijnlijk gezien. Het zuidelijk centrum vormt een economisch hart in tegenstelling tot het noordelijk centrum.	Een meer economische zuidelijk centrum zou aansluiting kunnen zoeken bij de recreatieve functies van het sluizencomplex. De verbinding van dit centrum met het noorden is noodzakelijk bevonden. Hierbij gaat het voornamelijk over recreatieve routes.
Oude school	Het terrein van de oude school acht men zeer geschikt voor het realiseren van meer starterswoningen. Daarnaast zou het door het aanpassen van de provinciale weg meer bij de twee landgoederen kunnen gaan horen.	Het realiseren van woningen of een bedrijfsverzamelgebouw ziet men als kans voor deze plek, temeer het geld kan genereren en in een behoefte van een bepaalde doelgroep kan gaan voorzien.	Mogelijkheden voor dit terrein worden vooral gezien in eventuele uitbreiding van horecafuncties als aanvulling op de landgoederen.
Eefde en de regionale betekenis	Eefde moet met name investeren in het recreatieve netwerk om aansluiting te zoeken bij de directe omgeving. Ook voor verbindingen door Eefde heen is het noodzakelijk meer routes voor langzaam verkeer te realiseren. Met name de Eefdesche beek en de sluis bieden hiervoor aanknopingspunten.	Op economisch gebied heeft Eefde niet zozeer een regionale betekenis maar wordt vooral gestuurd op te verbeteren lokale voorzieningen.	Toerisme wordt als kans gezien voor de koppeling van Eefde met de regio. Met name de sluis en de Eefdesche beek spleen hierbij een rol. Daarnaast kunnen de landgoederen door hun groene karakter een bijdrage gaan leveren. De uitbreiding van de sluis genereert een kans voor een hernieuwde relatie van Eefde met het water.

4.3 VISIE OP DE WENSELIJKE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING VAN EEFDE

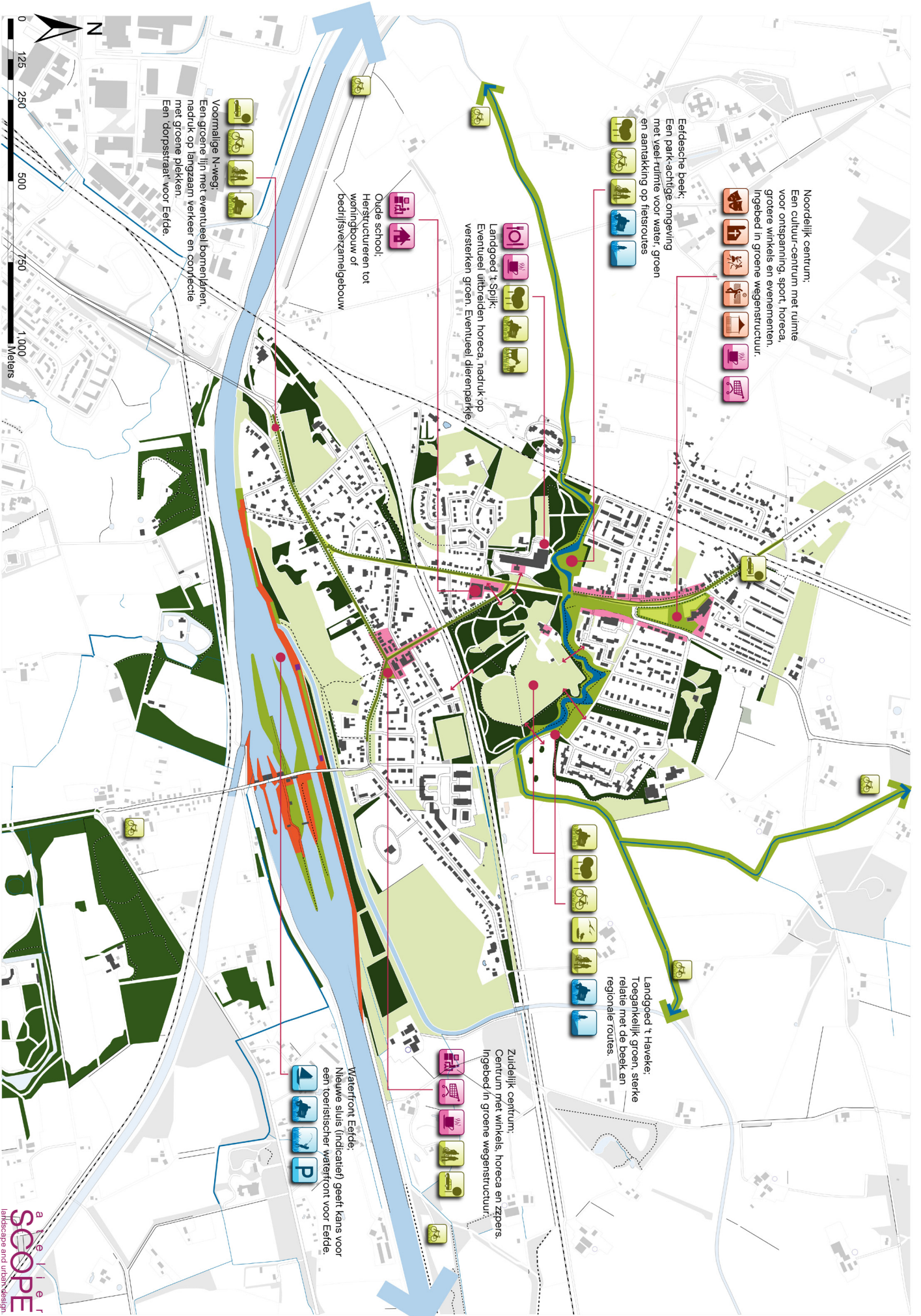
De toekomstbeelden die we tijdens het Atelier aanboden waren een visualisering van drie verschillende drijfveren. Uit de discussies rondom de drie toekomstbeelden kwam evenwel een opmerkelijk eensgezind beeld naar voren van hoe de bewoners Eefde in de toekomst zien. In onderstaande alinea proberen we dat beeld samen te vatten in één visie voor toekomstig Eefde.

Er vindt een functiescheiding tussen de twee centra plaats; het noorden faciliteert met name culturele functies (evenementen, dorpshuis, kerk), het zuiden met name kleinschalige economische functies (winkels en zzp-ers). Door een toegankelijk groen tussengebied met de beek en landgoederen ontstaat een groen midden in het dorp wat past bij het karakter van het dorp. Door middel van routing wordt het dorp opnieuw bij de regio aangesloten. De beek is hierin een belangrijk element dat nadrukkelijk aanwezig zou moeten zijn (meer water, een toegankelijk, parkachtig gebied). De beek en zijn omgeving bieden namelijk veel ruimte voor activiteiten en geeft karakter aan de plek. De beek heeft potentie voor de ecologie, maar vooral ook voor watergebonden speel en rust plekken. Wanneer de aangrenzende landgoederen toegankelijker zijn verbinden ze zich meer met het dorp en kunnen waar mogelijk nevenfuncties gaan vervullen. Hier kan met name 't Spijk in voorzien als plek voor een dierenparkje en eventueel horecafuncties, 't Haveke biedt meer mogelijkheden als wandelpark. Het terrein van de oude school biedt plaats voor een combinatie van wonen en werken voor specifieke doelgroepen het is een mooie groene werk of woon locatie. De huidige N-weg verbindt de bovenstaande plekken zoals nu ook al gebeurt. Met de nieuwe rondweg kan deze weg een rustiger en groener karakter krijgen. Hiermee wordt de barrierewerking van de weg minder en vormt het juist een verbindend element tussen de verschillende centra, in noord en zuid.

In de bestaande wegenstructuur moet ook goed worden gekeken naar de connecties naar het zuidelijk centrum en de sluis. Met name hoe deze beter functioneren voor de huidige situatie en hoe deze in de toekomst beter ingericht kunnen worden voor het verkeer en de manier van gebruik. De sluis kan bij de uitbreiding kansen opleveren voor een hervonden relatie van Eefde met het water, door in te spelen op de veranderingen en ook vanuit een toeristisch perspectief naar de sluis te kijken. Een haventje en waterfront met de daar bij horende recreatieve functies leveren een toeristisch belang op van Eefde en dragen bij aan de regionale identiteit. Door in te zetten op de verschillende aspecten en kenmerken van Eefde, geef je het dorp een eigen gezicht, welke typisch is voor iedere plek binnen Eefde. Eefde is een dorp met veel diversiteit en dit kan benut worden en Eefde een nog aantrekkelijker en mooier dorp te maken. De kansen liggen er, ze moeten nu alleen nog benut worden.

4.4 EEN EINDBEELD VOOR EEFDE

Op de volgende pagina vindt u onze visualisering van voorgaande paragraaf. Daarbij past een opmerking ten aanzien van de mate van detail van de tekeningen. De tekeningen die we presenteren zijn schetsen-in-grote-lijnen. Ze gaan niet over wel of geen verkeersheuvels, het soort bestrating, de hoogte van de beplanting en dergelijke. Dit soort detailuitwerkingen kan pas gebeuren nadat er voldoende bestuurlijk draagvlak is voor verdere uitwerking langs deze lijn. En voor alle duidelijkheid: uitwerking op dit niveau is geen onderdeel meer van dit onderzoek.

Noordelijk centrum:
 Een cultuur-centrum met ruimte voor ontspanning, sport, horeca, grotere winkels en evenementen. Ingebied in groene wegestructuur.

Eldersche beek:
 Een park-achtige omgeving met veel ruimte voor water, groen en aantakking op fietsroutes

Landgoed 't Spijk:
 Eventueel uitbreiden horeca, nadruk op versterken groen. Eventueel dierenparkje.

Olde school:
 Herstructureren tot woningbouw of bedrijfsvervangengebouw

Voormlige N-weg:
 Een groene lijn met eventueel bomenrijen, nadruk op langzaam verkeer en connectie met groene plekken. Een dorpsstraat voor Elders.

Landgoed 't Haveke:
 Toegankelijk groen, sterke relatie met de beek en regionale routes.

Zuidelijk centrum:
 Centrum met winkels, horeca en zzp'ers. Ingebied in groene wegestructuur.

Waterfront Elders:
 Nieuwe sluis (indicatief) geeft kans voor een toeristisch waterfront voor Elders.

BIJLAGE 1: ENQUÊTE

VRAGENLIJST OVER HET LEVEN IN EEFDE, NU EN IN DE TOEKOMST

Deze vragenlijst is bedoeld voor bewoners van Eefde die ouder dan 23 jaar zijn. De vragenlijst voor jongeren is te vinden op www.dorpsraadeefde.nl.

Inleidende vragen

1. **Woont u in Eefde?**

Ja

Nee

Zo **nee**, dan hoeft u deze enquête niet in te vullen.

2. **Wat is de postcode van uw woonadres? (bijvoorbeeld: 1234 AA)**

3. **Heeft u sinds uw geboorte altijd in Eefde gewoond?**

ja (ga dan door naar vraag 6)

nee

4. **Hoe lang woont u in Eefde (sinds uw laatste verhuizing uit een andere woonplaats)?**

sinds _____ (jaartal)

5. **Heeft u verhuisplannen?**

Ja, want: _____

Nee

Sociale contacten

6. **Als u een gezellige dag of avond heeft, met wie bent u dan samen?**

meestal met mensen die **in** Eefde wonen

meestal met mensen die **buiten** Eefde wonen

met mensen die in Eefde wonen, maar ook met mensen die erbuiten wonen

7. **Iedereen heeft wel eens persoonlijke contacten (vrienden, familie, kennissen) nodig om belangrijke of moeilijke zaken in het leven te bespreken (naast eventuele hulpverleners, of professionele hulp). Met wie bespreekt u belangrijke persoonlijke dingen?**

vooral met mensen die **in** Eefde wonen

vooral met mensen die **buiten** Eefde wonen

met mensen die in Eefde wonen, maar ook met mensen die erbuiten wonen

8. **Bent u lid van een vereniging, club, instelling of organisatie in Eefde?**

ja

nee (*ga dan door naar vraag 11*)

9. **Van welke vereniging, club, instelling of organisatie in Eefde bent u lid?**

_____ lid sinds _____ (jaartal)

_____ lid sinds _____ (jaartal)

_____ lid sinds _____ (jaartal)

10. **Alles bij elkaar genomen, hoe vaak neemt u deel aan activiteiten van deze verenigingen, clubs, instellingen of organisaties?**

1 keer per week of vaker

1-3 keer per maand

een paar keer per jaar

zelden of nooit

11. **Bent u lid van een vereniging, club instelling of organisatie buiten Eefde?**

ja

nee (*ga dan door naar vraag 15*)

12. **Van welke vereniging, club, instelling of organisatie buiten Eefde bent u lid?**

_____ te (naam plaats)_____ lid sinds _____ (jaartal)

_____ te (naam plaats)_____ lid sinds _____ (jaartal)

_____ te (naam plaats)_____ lid sinds _____ (jaartal)

13. **Alles bij elkaar genomen, hoe vaak neemt u deel aan activiteiten van deze verenigingen, clubs, instellingen of organisaties buiten Eefde?**
- 1 keer per week of vaker
 - 1-3 keer per maand
 - een paar keer per jaar
 - zelden of nooit
14. **Verricht u bestuurs- of commissiewerk voor de vereniging(en), club(s), instelling(en) of organisatie(s) die u bij vraag 9 en 12 heeft genoemd?**
- Ja, _____
 - Nee

Leven en wonen in Eefde

15. **Wat is de voornaamste reden dat u in Eefde woont?**
- Werk
 - Groene omgeving
 - Huisvesting
 - Familie
 - Sociale dorpsgemeenschap
 - Anders, namelijk _____
16. **Stel, u ontmoet iemand die nooit in Eefde is geweest. Kunt u Eefde kort beschrijven? Met andere woorden, wat is in uw ogen kenmerkend voor Eefde? (als u niets kunt noemen, schrijft u dan 'nee')**
- _____
- _____
17. **Is er wat u betreft een verschil tussen de verschillende wijken in Eefde? Zo ja, kunt u deze kort beschrijven? (als u niets kunt noemen, schrijft u dan 'nee')**
- _____
- _____
18. **Kunt u dingen noemen die de bewoners van Eefde samen tot stand hebben gebracht die u belangrijk vindt? (als u niets kunt noemen, schrijft u dan 'nee')**
- _____

19. Kunt u activiteiten noemen die u met andere Eefdenaren doet en waar u met plezier aan denkt? (als u niets kunt noemen, schrijft u dan 'nee')

Uw mening over het samenleven in het dorp

20. Hieronder staan stellingen genoemd over het dorpsleven in Eefde. Bent u het eens of oneens met deze stellingen? Zet een cirkel om het juiste cijfer onder elke stelling.

- 1= Helemaal mee eens
2= Mee eens
3 = Beetje mee eens
4 = Niet mee eens, maar ook niet mee oneens
5 = Beetje mee oneens
6 = Mee oneens
7 = Helemaal niet mee eens
0 = Ik weet het niet/niet van toepassing

- A. *Ik vind het belangrijk om iets voor mijn dorpsgenoten te betekenen.*
helemaal mee eens							helemaal niet mee eens	n.v.t.
1	2	3	4	5	6	7		
0								
- B. *Ik hoef niet zo nodig contact met dorpsgenoten*
helemaal mee eens							helemaal niet mee eens	n.v.t.
1	2	3	4	5	6	7		
0								
- C. *Ik vind dat Eefdenaren zich moeten inzetten voor Eefde.*
helemaal mee eens							helemaal niet mee eens	n.v.t.
1	2	3	4	5	6	7		
0								
- D. *Eefdese jongeren zijn over het algemeen betrokken bij het dorp.*
helemaal mee eens							helemaal niet mee eens	n.v.t.
1	2	3	4	5	6	7		
0								
- E. *Eefdese jongeren hebben een negatieve invloed op het imago van Eefde.*
helemaal mee eens							helemaal niet mee eens	n.v.t.
1	2	3	4	5	6	7		
0								

F. *Ik vind het belangrijk dat de kinderen in Eefde leren dat ze zich moeten inzetten voor Eefde.*

helemaal mee eens							helemaal niet mee eens	n.v.t.
	1	2	3	4	5	6	7	

0

G. *Ik voel me gewaardeerd door mijn dorpsgenoten.*

helemaal mee eens							helemaal niet mee eens	n.v.t.
	1	2	3	4	5	6	7	

0

H. *Ik ben over het algemeen tevreden over mijn contacten met dorpsgenoten.*

helemaal mee eens							helemaal niet mee eens	n.v.t.
	1	2	3	4	5	6	7	

0

21. Kunt u aangeven wat u NIET goed bevalt aan het (samen)leven in Eefde? En waarom? (als u niets kunt noemen, schrijft u dan 'nee')

22. Kunt u aangeven wat u WEL goed bevalt aan het (samen)leven in Eefde? En waarom? (als u niets kunt noemen, schrijft u dan 'nee')

23. Welk cijfer geeft u voor het leven in Eefde?

Problemen en mogelijkheden voor de toekomst van Eefde

24. Waar maakt u zich zorgen over als het gaat om Eefde? Welke problemen spelen er nu of in de toekomst? (als u niets kunt noemen, schrijft u dan 'niets')

25. Welke oplossingen ziet u voor deze problemen? (als u niets kunt noemen, schrijft u dan 'geen')

26. Leest u onderstaande thema's en kenmerken door. Waar ligt volgens u de kracht van Eefde? (maximaal 3 aankruisen, orden uw keuze met 1, 2 en 3, waarbij 1 voor u het belangrijkste is en 3 minder belangrijk)

- Jeugd
- Economie
- Veiligheid
- Ouderen
- Woningbouw
- Voorzieningen (sociale voorzieningen in het dorp)
- Kunst en cultuur
- Sport
- Toerisme
- Sluizencomplex
- Landgoederen
- Natuurlijke omgeving
- Verenigingsleven
- Anders, namelijk: _____

27. Aan welke winkels (middenstand/toonbankverkoop) of andere voorzieningen, die er nu niet zijn in Eefde, heeft u behoefte? (Als u niets kunt noemen, schrijf dan 'niets')

28. Stelt u Eefde voor over 10 jaar, welke beschrijving van Eefde spreekt u het meest aan? (maximaal 3 aankruisen)

0 Mooi wonen Eefde

- Sociaal Eefde (verenigingsleven)
- Senioren Eefde (seniorenwoningen en ouderenzorg)
- Leefbaar Eefde (veilig en veel sociale voorzieningen)
- Ondernemend Eefde
- Sportief Eefde
- Cultureel Eefde
- Jong Eefde
- Agrarisch Eefde (landbouw, veeteelt en dergelijke)
- Toeristisch Eefde
- Stedelijk Eefde (aansluiting zoeken met Zutphen)
- Landelijk/Groen Eefde (nadruk op natuur/buitengebied)
- Anders, namelijk _____

Ruimtelijke omgeving van Eefde

- 29. Welke plekje, gebied of gebouw in Eefde vindt u persoonlijk het mooist?**
(Als u niets kunt noemen, schrijft u dan 'niets')

- 30. Welke plekje, gebied of gebouw in Eefde vindt u typisch voor Eefde?**
(Als u niets kunt noemen, schrijft u dan 'niets')

- 31. Heeft Eefde volgens u behoefte aan één duidelijke dorpskern?**

- Ja
- Nee (*ga dan door naar vraag 35*)
- Weet niet/geen mening

- 32. Zo ja, wat zouden dan voor u de belangrijkste functies van zo'n dorpskern in Eefde zijn volgens u? (maximaal 2 antwoorden mogelijk)**

- Horeca (recreatie, toerisme, uitgaan)
- Ontmoeting (gemeenschappelijke activiteiten, verenigingsleven)
- Winkelvoorzieningen
- Sociale voorzieningen (van consultatie tot seniorenwerk)
- Overheidsdiensten (dorpwinkel)
- Verdieping (advies, informatie, kenniscentrum, dorpsmusea)

Natuur (park)

Of anders: _____

33. Deze functie(s) ziet u het beste ontwikkeld worden:

Rondom de Schoolstraat in Zuid-Eefde

Rondom 't Hart (tussen Jolinkweg en Schurinklaan) in Noord-Eefde

Rondom zowel Schoolstraat als 't Hart

Op een nog te ontwikkelen gebied tussen 't Hart / Schurinklaan en Het Spijk

Anders: _____

34. Welke instantie zou namens Eefde de leiding moeten nemen bij het verder ontwikkelen van de dorpskern volgens u?

Gemeente Lochem

Dorpsraad Eefde

Ondernemersvereniging Eefde

Verenigingsleven Eefde

Groep van bewoners van Eefde

Anders: _____

Vraag 35 alleen invullen als u NEE heeft ingevuld bij vraag 31

35. Waarom heeft Eefde GEEN behoefte of baat bij één duidelijke dorpskern volgens u?

Ten slotte: achtergrondgegevens

36. Wat is uw geboortjaar? _____

37. Bent u man of vrouw?

man

vrouw

38. Verricht u betaalde arbeid?

ja, ik ben in loondienst

ja, ik ben zelfstandige

nee ik verzorg het huishouden

nee ik ben werkloos

- nee ik ben volledig arbeidsongeschikt
- nee ik ben gepensioneerd (of met vut)

Indien u **geen** betaalde arbeid verricht, gaat u verder met vraag 41.

39. Waar bent u werkzaam of houdt u kantoor?

40. Hoeveel uur werkt u per week? _____ uur per week

41.

41. Welke opleiding heeft u voltooid? U hoeft alleen de hoogst voltooide opleiding in te vullen.

- basisschool
- lbo, mulo, mavo of soortgelijk
- mbo, hbs, atheneum, havo, vwo of soortgelijk
- hbo
- universiteit

42. Bent u gelovig?

ik ben wel gelovig, namelijk _____

(vul de naam van uw kerk of geloofsgemeenschap in, bijvoorbeeld Nederlands Hervormd, katholiek enz.)

ik ben wel gelovig maar hoor niet bij een bepaalde kerk of geloofsgemeenschap

ik ben niet gelovig

43. Hoe vaak bezoek u kerkdiensten of bijeenkomsten van een geloofsgemeenschap?

- 1 keer per week of vaker
- 1-3 keer per maand
- een paar keer per jaar
- zelden of nooit

44. Heeft u thuiswonende kinderen?

- ja
- nee

45. Heeft u nog opmerkingen over de thema's zoals deze besproken zijn in deze enquête, dan kunt u die hier opschrijven.

Heel hartelijk dank voor het invullen!

BIJLAGE 2: OPZET ATELIER

Titel	Eefde maak je zelf
Wanneer & waar	30 september 2010, 20:00, Het Hart
Doelen	<ul style="list-style-type: none">• Komen tot een aantal hoogwaardige ontwerpschetsen voor Eefde• Eigenaarschap van deze schetsen onder de bevolking van Eefde
Doelgroep	Eefder burgers die geïnteresseerd zijn in ruimtelijke vraagstukken en zich voor Eefde in willen zetten
Aantal deelnemers	Max. 45 (tijdens het groepswerk zijn dit 9 groepen van 5)
Uitnodigingen	Dorpsbrede aankondiging, gevolgd door inschrijving op basis van vol-is-vol

Agenda

- Welkom, uitleg doel & werkwijze
- Korte presentatie van de sociologische resultaten
- Korte vertaalslag hiervan naar de basisprincipes voor de ruimtelijke uitwerking, gevolgd door presentatie van de drie schetsen, gevolgd door uitleg van de werkwijze na de pauze
- = pauze =
- Groepswerk (twee rondes van 25 minuten). De eerste ronde wordt opgestart door de drie groepjes die aan de zelfde schets werken samen te nemen en e.e.a. uit te leggen, daarna gaan de groepen weer uiteen
- Indien er een éénduidig beeld spreekt uit het groepswerk: terugkoppeling van het groepswerk naar plenair
Afronding en doorkijkje naar de toekomst

Vragen bij de verschillende Scenario's

Eefde woondorp in het Groen:

- Hoe ziet een toekomstig groen Eefde er volgens u uit?
- Waar liggen de kansen en de zwaktes in het huidige Eefde als we naar een toekomstig (nog) Groen(er) Eefde toe willen werken?
- Wat zijn volgens u de meest kansrijke locaties die versterkt en behouden moeten worden? Hoe zouden deze plekken versterkt kunnen worden? Bijv. groener, meer zitgelegenheid, andere bestrating, andere routes, meer of minder bebouwing, andere functie(s)?
- Eefde kent veel verschillende kenmerkende plekken, daar hebben wij 8 sleutellocaties uit gehaald. Kunt u zich hierin vinden of zijn er nog meer kenmerkende plekken in Eefde? Hoe zouden deze kenmerkende plekken nog versterkt kunnen worden?
- Welke routes zou u door en om het dorp heen willen (lopen/fietsen) en hoe zouden deze routes er dan uit moeten zien?
- Wat zijn 'verborgen' plekken die beter toegankelijk moeten zijn en hoe zouden deze toegangen er dan uit kunnen zien of waar zouden deze kunnen liggen?

Economisch bruisend Eefde:

- Hoe ziet een toekomstig Economisch Bruisend Eefde er volgens u uit?
- Welke plekken zijn geschikt voor een meer dragende economische functie en welke functies zouden dat dan zijn?
- Waar zou u het liefst een centrum willen hebben/ heeft u behoefte aan een nieuw centrum of is de opwaardering van huidige plekken al voldoende?
- Als de huidige N-weg de drager voor de economische ontwikkeling gaat worden hoe kan deze weg en de directe omgeving er dan uit zien?
- In het model stellen we een centrum as voor:
Welke activiteiten zouden geschikt zijn om in de centrum-as plaats te vinden?
- Wat voor een uitstraling zou de centrum-as en de nieuwe weg moeten hebben? Welk karakter of welke sfeer stelt u zich bij het/een centrum voor?
- Hoe kunnen bestaande plekken aan de centrum-as beter worden benut voor een economisch doel?

Toeristisch Eefde:

- -Hoe ziet een toekomstig toeristisch Eefde er volgens u uit?
- Wat zijn toeristische en recreatieve kansen voor het dorp, wat zijn de meest aantrekkelijke plekken voor toerisme?
- Hoe zou de sluis beter voor recreatie of toerisme geschikt kunnen worden gemaakt, wat zijn plekken die beter kunnen of routes die er langs/over kunnen lopen?
- Past een havenfront bij Eefde en hoe zou deze er uit kunnen zien? (bijv hoe groot, wat voor boten, groenvoorzieningen, routes, bankjes)
- Welke routes zijn er denkbaar voor de verbinding van de verschillende toeristische locaties en hoe zouden deze er uit kunnen zien?
- Welke plekken of gebouwen in Eefde kunnen naast hun huidige functie ook toeristische nevenactiviteiten ontplooiën?
- Hoe zou een toeristische verbinding langs de beek en door de landgoederen er uit moeten zien? Is dit een wandelroute/fietsroute of moet hier meer mee gedaan worden?

BIJLAGE 3:

EEN NADERE ANALYSE VAN IDENTITEITEN, DE KRACHT VAN EEFDE EN TOEKOMSTVISIES OP EEFDE

In deze paragraaf onderwerpen we een aantal hiervoor besproken uitkomsten aan een nadere analyse. Hier zullen we ook nagaan in hoeverre bepaalde ruimtelijke voorkeuren samenhangen met andere kenmerken, zoals opleiding of woonduur.

Het kenmerk dorpsplicht is een samenvoeging van drie stellingen¹ over de plicht van dorpsbewoners zich in te zetten voor Eefde waarop de respondenten consistent positief antwoordden. In onderstaande tabellen wordt dus gekeken naar de relatie tussen mensen die positief zijn over dorpsplicht en gekozen identiteiten, krachtbronnen en toekomstbeelden.

1 Identiteiten

Als identiteit nemen wij de antwoorden op de vraag welke kenmerken van Eefde de bewoners noemen als zij hun dorp zouden beschrijven aan iemand die nog nooit in Eefde is geweest.

We analyseren alleen de drie meest genoemde identiteiten: natuur/groene omgeving; dorpsgevoel en steden/bereikbaarheid. Deze identiteiten worden bevestigd in tabel 7.1. waarin de natuur en veiligheid als belangrijkste krachtbronnen van Eefde worden gegeven. In tabel 8.1 staat voor verschillende kenmerken vermeld hoe dit samenhangt met het noemen van een identiteit. Als het cijfer achter een kenmerk groter dan 1 is, betekent dit dat er sprake is van een positieve samenhang, als het cijfer achter een kenmerk kleiner dan 1 is, is de samenhang negatief.

Alleen de cijfers die gemerkt zijn met een **, * of ~ zijn statistisch significant (dat wil zeggen dat het resultaat zeer waarschijnlijk NIET op toeval berust, en dus betrouwbaar mag worden geacht). Een voorbeeld: het effect van opleiding op het noemen van natuur/groen als identiteit is 1,31*. Een positief effect dus. Dit betekent dat hoe hoger de opleiding, hoe groter de kans op het noemen van groen, natuur. Nog een voorbeeld: het effect van geslacht op groen, natuur is 1,27, ook een positief verband, vrouwen zouden een groene natuur identiteit vaker noemen. Er staat echter geen * achter dit cijfer, zodat we dit resultaat als toevalstreffer moeten beschouwen. De laatste rij (Nagelkerke R2 in 8.1 of Adjusted R2 in 8.2) geeft een statistische maat voor de mate waarin alle kenmerken samen invloed hebben op de uitkomst (in Tabel 8.1 zijn dit de identiteiten). Dit wordt verklaarde variantie genoemd. Een cijfer van 0,15 is een matig. Dit wil zeggen dat er nog veel andere kenmerken zijn die bepalen of een bewoner kiest voor een identiteit dan de kenmerken die in de tabel staan genoemd. Dit matige 'voorspellende vermogen' van het model in zijn geheel doet overigens niets af aan het feit dat er wel degelijk specifieke kenmerken zijn die van invloed zijn. Deze kenmerken worden hieronder beschreven.

¹ Het betreft de volgende stellingen: 'Ik vind het belangrijk om iets voor mijn dorpsgenoten te betekenen', 'Ik vind dat Eefdenaren zich moeten inzetten voor Eefde', en 'Ik vind het belangrijk dat de kinderen in Eefde leren dat ze zich moeten inzetten voor Eefde'.

Tabel 1 Logistische regressie van drie identiteiten van Eefde

	Identiteiten		
	Groen, natuur	Dorpsgevoel	Steden/berikbaarheid
Geslacht	1,27	1,27	0,89
Leeftijd	1,01	1,00	1,00
Opleiding	1,31*	1,11	1,70**
Inwonende kinderen	0,48**	1,94*	1,05
Noord	0,72	1,50	1,42
Zuid	1,20	1,41	2,34**
Woonduur in jaren	1,00	1,00	1,01
Lid verenigingen in dorp	0,93	1,06	0,88
Aantal activiteiten met plezier verricht met dorpsgenoten	1,34**	1,07	1,00
Aantal belangrijke activiteiten tot stand gebracht met dorpsgenoten	1,09	1,03	1,21*
Cijfer tevredenheid met leven in dorp	1,54**	1,73**	1,21
Dorpsplicht	0,97	1,19~	0,92
Nagelkerke R2	0,15	0,12	0,15

~ p<0.1; * p<0.05; ** p<0.01

De beschrijving van Eefde in termen van groen/natuur hangt samen met opleidingsniveau: hoe hoger de opleiding, hoe groter de kans dat bewoners Eefde zo typeren. Naarmate bewoners meer activiteiten kunnen noemen die ze samen met andere bewoners hebben verricht en waar ze met plezier aan terugdenken (een open vraag uit de enquête), zijn ze ook meer geneigd Eefde als groen en natuurlijk te kenmerken. Ook hangt het beschrijven van Eefde als groen en natuurlijk samen met tevredenheid. Hoe hoger het cijfer dat bewoners geven aan het leven in Eefde, hoe groter de kans dat zij de groene identiteit van Eefde noemen. Het hebben van inwonende kinderen leidt opvallend genoeg juist tot een kleinere kans om Eefde zodanig te typeren.

De identiteit van Eefde als een dorp waar sociale samenhang is, dat gezellig is of waar 'men elkaar nog groet op straat' wordt juist vaker genoemd door bewoners die inwonende kinderen hebben. Maar ook deze identiteit hangt samen met de tevredenheid: hoe hoger het cijfer dat men geeft voor het leven in Eefde, hoe groter de kans om Eefde als gezellig, sociaal dorp te benoemen.

Eefde als dorp nabij steden en wegen, goed toegankelijk en culturele voorzieningen bij de hand hangt wederom samen met opleidingsniveau. Deze identiteit wordt beduidend vaker genoemd door inwoners uit de zuidelijke postcodegebieden. Bovendien hangt deze identiteit samen met het aantal activiteiten waarvan bewoners vonden dat zij deze belangrijk vonden en die zij samen met andere bewoners hadden ondernomen (een open vraag uit de enquête).

2 De kracht van Eefde

Uit Tabel 7.1 bleek dat een overgrote meerderheid van de bewoners de groene omgeving van Eefde als bron van kracht ziet. We analyseren daarom alleen dit aspect van de kracht van Eefde. Omdat de respondenten konden aangeven hoeveel belang zij hechten aan de groene omgeving (in plaats van een ja/nee optie), is de wijze van analyseren iets anders. De getoonde cijfers geven de mate aan waarin een kenmerk samenhangt met het noemen van de groene omgeving als krachtbron voor Eefde. Hoe groter de samenhang, hoe groter het cijfer. Negatieve cijfers duiden op een omgekeerde relatie. Het effect van leeftijd is bijvoorbeeld

-.03, dit wil zeggen dat hoe hoger de leeftijd, hoe minder vaak natuur als bron van kracht voor Eefde wordt gezien. Het effect is echter zeer klein en bovendien niet significant.

Tabel 2 Lineaire regressie van de natuurlijke groene omgeving als belangrijke kracht van Eefde

	Natuur is kracht
Geslacht	,00
Leeftijd	-,03
Opleiding	,21**
Inwonende kinderen	-,09
Noord	-,00
Zuid	-,03
Woontuur in jaren	-,04
Lid verenigingen in dorp	-,08
Aantal activiteiten met plezier verricht met dorpsgenoten	,06
Aantal belangrijke activiteiten tot stand gebracht met dorpsgenoten	-,07
Cijfer tevredenheid met leven in dorp	,15**
Dorpsplicht	-,07
Adjusted R2	,07

~ p<0.1; * p<0.05; ** p<0.01

De resultaten van deze analyse bevestigen wat eerder al naar voren kwam: naarmate het opleidingsniveau hoger is en de tevredenheid met het leven in Eefde hoger is, wordt de natuurlijke groene omgeving van Eefde vaker genoemd.

3 Eefde over 10 jaar

Hieronder gaan wij na welke kenmerken samenhangen met de door de bewoners genoemde toekomstbeelden. We beperken de analyse tot de drie meest genoemde toekomstbeelden. We volgen hier dezelfde analysemethode als in Tabel 8.1.

Tabel 3 Logistische regressie van toekomstbeelden van Eefde

	Over 10 jaar		
	Mooi wonen	Leefbaar	Landelijk/groen
Geslacht	,66~	,97	,92
Leeftijd	1,00	1,00,	1,02*
Opleiding	1,07	,99	1,11
Inwonende kinderen	1,22	,81	,69
Noord	1,62	1,70~	,93
Zuid	1,51	1,83~	,69
Woonduur in jaren	1,00	1,01~	1,00
Lid verenigingen in dorp	,74	1,55~	,67~
Aantal activiteiten met plezier verricht met dorpsgenoten	,91	1,00	1,04
Aantal belangrijke activiteiten tot stand gebracht met dorpsgenoten	,93	1,15	,95
Cijfer tevredenheid met leven in dorp	1,29~	1,01	1,24~
Dorpsplicht	1,12	1,03	,91
Nagelkerke R2	0,06	0,08	0,09

~ p<0.1; * p<0.05; ** p<0.01

Over het algemeen blijkt het niet eenvoudig om samenhangen te vinden tussen de kenmerken en de toekomstbeelden. De verklaarde variantie (laatste rij) is laag en de effectgroottes zijn vrij klein.

We kunnen wel vaststellen dat mannen meer geneigd zijn de toekomst van Eefde te zien in Mooi wonen. En naarmate bewoners tevredener zijn met het leven in Eefde, zijn zij ook meer geneigd de toekomst van Eefde in Mooi wonen te zien.

Een toekomst gericht op leefbaarheid wordt door bewoners van Noord en Zuid duidelijk eerder genoemd dan door bewoners van het buitengebied, maar ook woonduur en het lidmaatschap van verenigingen hangen samen met deze voorkeur.

De resultaten voor het Landelijk/groene toekomstbeeld tenslotte, het zal niet verbazen, zijn wederom dat opleidingsniveau (in beperkte mate) en de mate van tevredenheid samenhang met dit toekomstbeeld. Opmerkelijk is wel dat bewoners die lid zijn van verenigingen, juist minder geneigd zijn dit toekomstbeeld te onderschrijven.

4 Locatie dorpskern

Omdat bij de aanvang het onderzoeksproject de ruimtelijke kwestie van de dorpskern werd benadrukt, hebben wij hieronder de keuzes van bewoners over de mogelijke locatie voor een hernieuwde dorpskern geanalyseerd. De analyse is hetzelfde als in Tabel 8. 1. Voor elke kolom is de voorkeur voor een locatie geanalyseerd ten opzichte van de Schoolstraat; met andere woorden de cijfers geven aan hoe locatie voor de dorpskern scoort in vergelijking met de locatie Schoolstraat. Een voorbeeld: het getal 6,24 in de eerste kolom geeft aan dat de inwoners van postcodegebied Noord een meer dan zes maal zo grote voorkeur hebben voor locatie 't Hart in plaats van Schoolstraat.

Tabel 4 Logistische regressie van keuze voor locatie dorpskern

	Hart vs schoolstraat	Schoolstraat en Hart vs schoolstraat	Nieuwe Locatie vs schoolstraat
Geslacht	,72	1,41	1,33
Leeftijd	,99	1,01	1,01
Opleiding	,79	,86	1,24
Inwonende kinderen	,86	,68	,97
Noord	6,24**	1,75	3,14*
Zuid	2,57	,75	1,19
Woonduur in jaren	1,01	1,00	1,00
Lid verenigingen in dorp	1,93~	1,94~	2,06*
Aantal activiteiten met plezier verricht met dorpsgenoten	1,089	1,27	1,03
Aantal belangrijke activiteiten tot stand gebracht met dorpsgenoten	1,19	1,13	1,134
Cijfer tevredenheid met leven in dorp	,97	,89	,83
Dorpsplicht	1,10	1,14	1,30~
<i>Nagelkerke R2</i>	<i>0,21</i>	<i>0,18</i>	<i>0,19</i>

~ p<0.1; * p<0.05; ** p<0.01

Welke bewoners kiezen er voor een dorpskern nabij 't Hart versus een dorpskern in de Schoolstraat? Dit zijn beduidend vaker bewoners uit de noordelijke postcodegebieden en, in mindere mate, bewoners die van verenigingen lid zijn. De overige kenmerken leveren geen significante effecten op.

Welke bewoners kiezen er voor een dorpskern, gecombineerd Schoolstraat/ 't Hart in plaats van een dorpskern in de Schoolstraat? Deze optie heeft wederom eerder de steun van bewoners die van verenigingen lid zijn.

Tenslotte de optie van een dorpskern bij een nieuwe locatie in plaats van een dorpskern in de Schoolstraat, deze heeft beduidend vaker steun van bewoners uit de noordelijke postcodegebieden, van bewoners die lid zijn van verenigingen en iets mindere mate van bewoners die vinden dat het een plicht is om je in te zetten voor het dorp.